Ao. 1863. No. 29. Zaturdag 14 April. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIË.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . ƒ 12,50.
" *Java* . . . . " 15,—.
" de *Buitenbezittingen* . . . . . . " 15,—.
" *Nederland* . . . . " 22,50.
De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; **Agenten:** te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Passoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN HORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De **JAVA-BODE** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . ƒ 0,50.
" idem bij eerste of meerdere herhaling . " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 10 uur

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Sluiting der Mail,
op Dingsdag den 14den April.

Vendutiën.

Maandag 13 April
Voor het kommissiehuis van van Slooten Morgan & Co.
en
Hou-vendutie door John Pryce & Co.
Dingsdag 14 April
Voor het woonhuis van den Heer MacFarlane door van Slooten Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.
Woensdag 15 April
Voor het woonhuis van heer Noordhoorn door van Slooten Morgan & Co.
en
Voor het kommissiehuis van John Pryce & Co.
Dingsdag 16 April
Exekutie op Passer Baharoe.
en
Voor een woonhuis op Kampong Malaijoe door van Slooten Morgan & Co.
Vrijdag 17 April
Voor het woonhuis van den heer van Hemert op Passer Baharoe.
en
Voor het kommissiehuis van van den Biesen en Modderman.

ADVERTENTIEN

Getrouwd:

THEODORE KROES,
Nederlandsch Vice-Consul te Shanghae,
en
ADELINE HEUKENSFELDT SLAGHEK.
NEDERLANDSCH CONSULAAT,
Canton 20 Februarij 1863. (1303)

Getrouwd:

A. W. L. HENNEBERT
en
A. R. VAN HULSTIJN.
SAMARANG, den 24sten April 1863. (1275)

Bevallen van eene DOCHTER *M. D. Offenhausser*, geliefde Echtgenoot van
H. W. N. ROOS VAN RAADSHOVEN.
SAMARANG, 21 Maart 1863. (1279)

Bevallen van een ZOON *H. C. de Kroon*, geboren *Loth*.
SAMARANG, 3 April 1863. (1277)

KRAMAT, 6 April 1863. Bevallen van een ZOON en eene DOCHTER *T. P. Hoorweg, Leesekamp.* Beide kinderen zijn echter eenige uren na de geboorte overleden.
Eenige Kennisgeving. (1288)

Heden ontsliep ons jongste ZOONTJE *Jacobus Adrianus Franciscus*.
J. A. KRAHMER.
P. M. KRAHMER,
Butteling.
SOERABAIJA, 6s April 1863. (1322)

HOUT-VENDUTIE

op Maandag den 13den April 1863,
op het Heemradenplein,
door
(1294) JOHN PRYCE & Co.

Op de Vendutie

van Dingsdag 14 dezer, bij
CASSALETTE & CO.,
zullen almede worden verkocht eenige mahonyhouten Meubelen, als:

1 groot LEDIKANT, twee slaaps.
1 ETAGÈRE met SPIEGELS.
4 CONSOLES met SPIEGELS en marmeren Bladen.
1 BOUDOIR AMEUBLEMENT, bruin Fluweel.
1 do. do. rood Damast.
1 SALON do. rood Leder.
1 do. do. groen Damast.
24 diverse Bronzen BEELDEN.
4 PENDULES met PENDANTEN waaronder 1 PRACHTSTUK.
24 kisten CHAMPAGNE, 1ste kwaliteit, *Lelegard.*
5 balen à 10/mille lange KURKEN.
1 baal à 12 stuks fijn gekleurd laken.
(1335) CASSALETTE & Co.

VENDUTIE.

Op Dingsdag, den 14 April 1863,
zullen in de PAKHUIZEN van
CASSALETTE & CO.,
voor rekening der firma L. PLATON & Co. *in Liquidatie, eene tweede Vendutie van het,* wegens tijdgebrek ONVERKOCHT geblevene, gehouden worden, alsmede:

50	kisten à	4	dozijn	Chateau Margaux.
35	" "	4	"	St. Julien Medoc.
13	" "	1	"	Grand Vin de Bourgogne.
12	" "	1	"	Idem d' Hermitage.
24	" "	1	"	Cognac veuve Rudelle.
10	" "	1	"	Rhum de la Jamaïque.
6	" "	1	"	Malaga.
25	" "	1	"	Vieux Cognac 1815.
20	" "	1	"	Champagne.
10	" "	1	"	Olyves.
12	" "	1	"	Absinth Suisse.

Verder:
KIRSCHWASSER, Witte WIJNEN, LIKEUREN, MARACHINO, SALADEOLIE, TAFELAZIJN, enz., enz.
Alsmede:
eene groote hoeveelheid Fransche en Hollandsche PROVISIEN in kavelingen voor *huiselijk gebruik*,
eene groote hoeveelheid Porseleinen SERVIEZEN, WASCHSTELLEN, enz. PARFUMERIEN in goede geassorteerde Koopjes, en veel *andere goederen,* te breedvoerig om te worden beschreven.
Almog:
een nieuw ontpakt assortiment ZIJDE voor Kleederen,
en vele andere MODEWAREN, zullende *daags te voren* voor een ieder te bezigtigen zijn. (1295)

VENDUTIE

op Dingsdag 14 April 1863,
wegens vertrek,
voor de Toko ESMIOL op Rijswijk van de goederen van den Heer
Mc. FARLANE,
door
Van Slooten, Morgan & Co.,
bestaande uit:
Spiegels- en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Canapés, Tafels en Consoles met marmeren bladen, Stoelen, Kasten, Glazen kasten, Dispenskasten, Knapen, IJzeren ledikanten, een demi Ameublement van massief mahonijhout, Glas- en Aardewerk, voorts nog een Europeesche Mylord, 1 Engelsche dogkar, 1 Span bijzonder goedgedresseerde Sydneypaarden, 1 dito Wagen- en Bendiepaarden, Tuigen, Zadels, etc. (1297)

Vendutie

op Woensdag, den 15 April 1863,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.,
van diverse Japansche Goederen,
als: MATTEN, SCHUTSELS van 6 en 8 bladen, MAND- en KOPERWERK, KABINETTEN, VAZEN, enz.
Verder eene groote partij IJZERWERK, bestaande uit: PARANGS, PATJOLS, ZAGEN, BOOREN, HENGSELS, SCHARNIEREN, enz.
En ten 10 ure precies
zonder reserve:
3 spannen WAGENPAARDEN,
4 RIJPAARDEN, onlangs per *„Florence Nightingale"* aangebragt van Swan-River. (1298)

Op de Vendutie

van Woensdag den 15den April zullen worden verkocht:
1000 zakken à 200 Eng. pd.
AUSTRALISCH MEEL,
te bezigtigen in het Rijstpakhuis van de Heeren MACLAINE, WATSON & Co. naast de pakhuizen der Factorij.
(1338) JOHN PRYCE & Co.

Vendutie

op Donderdag, 16 April 1863,
voor een HUIS op Kampong Melaijoe, bij de 8ste paal, door
van Slooten, Morgan & Co.,
van eenen netten INBOEDEL, bestaande uit:
Banken, Tafels, Stoelen, Kasten, eenige inlandsche Wapens, Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, goedgedresseerde Bendiepaarden, een goedgedresseerd Sandelwood Rijpaard, melkgevende Koeijen van Bengaalsch ras, een Bendie, een zoo goed als nieuwe Mylord, Tuigen, etc. (1295)

VENDUTIE

op Woensdag, 15 April 1863,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den WelEd. Heer
NOORDHOORN,
tusschen Gang Patjenongan en Pintoe Besar,
door
Van Slooten, Morgan & Co.,
van diverse MEUBELEN,
bestaande uit SPIEGELS en SCHILDERIJEN, HANG- en TAFELLAMPEN, CANAPÉS, STOELEN, KASTEN, KNAPEN, TAFELS, LEDIKANTEN, PORCELEIN-, GLAS- en AARDEWERK, MELKGEVENDE en BEZETTE KOEIJEN van Europeesch en Bengaalsch ras, PAARDEN, RIJTUIGEN, TUIGEN, etc. (1292)

Vrijdag, 17 April 1863,
Vendutie
voor het Commissiehuis van
VAN DEN BIESEN & CO.,
van diverse KOOPMANSGOEDEREN,
50 pikols beste JAVA-KOFFIJ,
100 zakken GABA voor paardenvoer.
Alsmede:
verschillende PRECIOSA'S,
dewelke uit kracht van pandregt ***zonder reserve*** zullen worden verkocht, en waarvan de specificatie in het volgend nummer van deze Courant zal worden bekend gemaakt. (1327)

VENDUTIE van SUIKER te *Cheribon.*

Op Vrijdag, 17 April aanstaande,
zullen voor de PAKHUIZEN van de Factorij der N. H. M. te ***Cheribon*** worden verkocht:
p. m. 2300 pik. SUIKER in kavelingen van drie krandjangs of p. m. 15 pikols.
(1296)

Op Maandag den 20 April eerstkomende,
zullen de Ondergeteekenden, Agenten der Bataviasche Weeskamer, door tusschenkomst van het Vendu-Departement alhier publiek verkoopen:
voor rekening des faillieten boedels van
J. F. HECKLER,
de ondervolgende Praauwen,
kunnende laden als volgt:
Een PRAAUW SAMPAN van 16 koyangs.

Id.	id.	id.	id.	13	id.	
Twee	id.	id.	id.	10	id.	ieder.
Zes	id.	id.	id.	8	id.	id.
Een	id.	id.	id.	7	id.	
Id.	id.	id.	id.	5	id.	
Twee	id.	id.	id.	3½	id.	id.
Id.	id.	id.	id.	2½	id.	id.

De Agenten voornoemd.
VAN ZADELHOFF.
F. V. WAARDENBURG.
Indramaijoe, 4 April 1863. (1286)

BOEKEN-VENDUTIE.

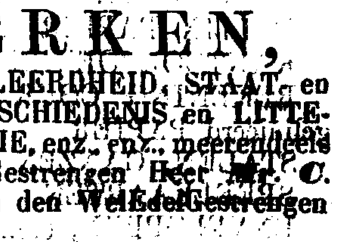
Dingsdag en Woensdag 21 en 22 April,
des avonds ten half acht ure,

zal door de Boekhandelaren
LANGE & Co.
verkooping worden gehouden van een
hoogst belangrijke verzameling
BOEKWERKEN,
voornamelijk over REGTSGELEERDHEID, STAAT- en STAATHUISHOUDKUNDE, GESCHIEDENIS en LITTERATUUR; WERKEN over INDIE, enz. enz., meerendeels afkomstig van den HoogEdelGestrengen Heer ***Mr. C. A. de Jongh*** en van wijlen den WelEdelGestrengen Heer ***Mr. B. A. Eekhout.***
De CATALOGUS is gratis verkrijgbaar. (1333)

Voorloopige Aankondiging.

In het begin der volgende Maand
zullen de ondergeteekenden
VENDUTIE houden
voor het woonhuis van wijlen den Heer
J. J. CANTZ, op het Molenvliet,
van den INBOEDEL, GOUD- en ZILVERWERK en JUWEELEN,
alsmede
van de PERCEELEN en ERVEN,

gelegen op Molenvliet, Bijswijk, Kramat, Tana-Sereal en Harmonidaal.
Specificatie volgt nader.
(1331) BEIJNON, HAMACHER en Co.

Op den 27sten April

zullen in het Commissiehuis van de Heeren
Gebrs. ROSELJE & Co.,
tot sluiting van rekening als nog worden verkocht de onverkocht geblevene
Opstaande Pianino's en Vierkante Piano's,
uit de fabriek van ***ERARD*** te ***Parijs***, wordende alle deze Instrumenten, als afkomstig uit voornoemde fabriek en voor goed gegarandeerd.
Voorts:
2 Pianino's
uit de fabriek van ***Paling*** te Rotterdam.
Zijnde eenige dezer keurige, welluidende en voor dit klimaat vervaardigde Instrumenten inmiddels dagelijks te bezigtigen in een der Lokalen van de Heeren GEBRS. ROSELJE en Co. en in het Marine-Hotel bij den Heer PALING.
N. B. Des verkiezende kunnen bij verzending de kisten en blikken binnenkisten ontvangen worden zonder eenige bijbetaling, terwijl deze instrumenten inmiddels uit de hand te koop zijn. (1359)

Op een nader te bepalen dag zullen de Ondergeteekenden in Vendutie verkoopen:
HET PAKHUIS,
toebehoorende aan de heeren SCHIMMELPENNINCK & Co.
(1304) GEBRS. ROSELJE en Co.

BAZAR—MOLENVLIET.

Op nieuw ontvangen:

Glacé Handschoenen. — Waaijers. — Crinolines. — wit Satijn. — Gekleurde satijnen Linten. — mooi assortiment effen gros de Naples en Taf Linten. — wit Florence. — Kinder mutsjes. — Piqué en Mousseline kinder Schoentjes. — reepen en gewerkte Tulle. — Eternelles, Blonde, Neige, Entredeux en Valenciennes. — Geborduurde batisten Stroken. — Platte stijve dames en kinder Kragen. — Verlakt lederen Riemen. — Zwarte en gekleurde Chenille. — Soutien. — Corsetten. — Gemaakte dames en kinder Hemden en Pantalons. — Piqué en geborduurde Rokken. — Gekleurde rokken geschikt voor op reis. — wit Katoen Damast. — 8/4 gekleurd wol Damast. — afgepaste Tafellakens met Servetten. — 10/4 en 12/4 Tafelgoed per El. — piqué Spreijen. — zwarte Pellerines. — zwart Parasolletten. — witte Flanellen — gekleurde Flanellen voor morgenjassen. — wit, blaauw en rood Vlaggedoek. — fransch Madapollam van 5/4 tot 14/4 breed. — effen Neteldoek en Indiana. — Cachemire, wollen en katoenen Tafelkleeden in differente grootte. — Reisdekens en Plaids. heeren Overhemden met fantaisie en linnen Borsten. — fantaisie Borsten voor overhemden. — 5/4 engl. Keper. garen Keper. — halfgaren Handdoekengoed. — 3/4, 4/4, 6/4 Vaagdoeklinnen. — Theedoeken met blaauwe en roode randjes. — rood met wit geruit Chelas. — Rouw-katoen en Jaconet. — gemaakte Robes. — groote keuze Zijden en kanten Mantilles en zijden Mantels. — ronde dames Hoeden. — appliqué Garnituren. — applique Kant. — goedkoope Parasols. — Robes van zware stof zeer dienstig voor Reisjaponnen. — zijden Foulards. zwart Satijn. — geele gewaste Taf. — zwarte zijden Cordellières. — zwart Satin de laine voor Pantalons in verschillende prijzen. — zwart Laken. — ligt grijs dames Laken. — 12/4 billard Laken. — mooi assortiment Alcativen en Karpetten. — wit en gekleurd Tarlatan. — witte katoenen Zakdoeken. — zwarte Veeren. — mooi assortiment Bloemen en Coiffures. — Baljaponnen. — zwart en gekleurd wollen Veterband. — zijden Veterband. Veters. — Stopnaalden, Naainaalden en Spelden. — Corsethaken. — Borduurkatoen. — Breikatoen in alle nummers. — Zeemleêren Lappen. — staande en omgeslagende, linnen en katoenen heeren Boorden. — geweven merinos en katoenen Borstrokken en Pantalons. — zwarte, witte en gekleurde heeren Dassen. — Vesten zonder rugvoering. — keurig mooi opgemaakte kinder Garibaldi Costumes. — zijden en satijnen heeren, dames en kinder Handschoenen. — echte en onechte witte en zwarte Kousen.

Toilet Spiegels, Werktafeltjes,
SCHRIJFTAFELS. — REISNECESSAIRES. — differente soorten EAU DE COLOGNE. — VICHES-DOOZEN en meer andere Artikelen.
(1325) A. THOMANN.

Ontvangen van Bordeaux:

per „Hoogly"

CANONWIJN	in kisten	van	48	fleschen.
MUSCAT Frontignan	"	"	12 en 24/2	"
VRUCHTEN op brandewijn	"	"	12 " 24/2	"
MARASCHINO	"	"	12	
BOURGOGNE WIJNEN	"	"	12 " 24/2	"

— Als: ROMANCÉ, VOLNAY, NUITS, CHAMBERTIN.
VERMICELLI, MACARONI, &c. &c.
(1287) L. PLATON

BRANDON & CO.
hebben op nieuw ontvangen:
HAVANA SIGAREN, merk *Lazuisa*, à *f* 5,— de 100.
TABAK, merk *Drayer*, à *f* 2,— pr. pd., **comptant**, in de STAD en op RIJSWIJK. (1321)

Toko Senin van B. CHARLES.
Pas ontvangen:
Een groot Factuur puike Hollandsche, Fransche en Engelsche
PROVISIEN,
in Blikken en Stopflesschen. (1340)

VERSCHE APPELEN,
verkrijgbaar te **Batavia** achter de Javasche Bank, en te **Weltevreden** aan het IJshuis bij de **Willemsbrug**, dagelijks, voor zoolang de voorraad strekt, in
HEELE VATEN, . . . à *f* 25,—
HALVE „ . . . „ 14,—
KWART „ . . . „ 8,—
(1323) W. KUIPERS qq.

Zeer Fijne
RIJN- EN MOESELWIJNEN,
van het beroemde merk **D. LEIDEN**, te **Meulen**.
Op nieuw ontvangen bij
(1310) WINSSER, DE LANGE & Co.

Heropening der Hollandsche en Fransche Leesbibliotheek
VAN
LANGE & Co. op Rijswijk.
Catalogus met voorwaarden van Abonnement is gratis verkrijgbaar. (1332)

Photographische Lijsten
voor PORTRETTEN van verschillende grootte.
Schilderij-Lijsten in Staven,
zwart, verguld en bruin, waarvan de verlangd wordende Lijsten naar opgegevene grootte in korten tijd worden vervaardigd.
Prijs van *f* 0,50 tot *f* 2.— per voet.
(1315) H. M. VAN DORP.

MEUBEL-MAGAZIJN.
TOKO SENIN,
van
B. CHARLES.
Steeds voorzien van alle soorten van
MEUBELS,
beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van **Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz.** tot zeer matige prijzen.
(1263)

BAZAR. — Molenvliet.
Een groot mooi Assortiment
Zwarte gebrocheerde en gekleurde ZIJDE
zal voor **Fabrieksprijzen** worden opgeruimd.
NB. Aangezien het personeel met **vijf** personen, pas uit Europa gearriveerd, is vermeerderd, waaronder zeer bekwame Modisten, zoowel voor alle soorten Dameskleeding als uitrustingen, zijn wij in staat gesteld aan alle aanvragen in ons vak ten spoedigste te voldoen.
(1326) A. THOMANN.

H. J. ROELOFS
tegenover de Harmonie
heeft pas ontvangen:
ELEGANTE COIFFURES,
Pellerines, Parures en smaakvolle Organdie Robes
benevens geborduurde BALROBES, alles laatste *Parijsche* smaak.
(1283)

DEPOT
van
Inlandsche en Europesche
MEUBELEN.
(1262) S. A. VAN DEN ABEELEN.
***Gang Ketapang** bij de **Gas-fabriek**.*

Timmer- en Metselwerken.
De ondergeteekende zal zich voortaan, — behalve nieuw werk — ook belasten met **alle soorten van REPARATIEN**, tegen een billijk vastgesteld Tarief.
Aanvraag om werkvolk of bestellingen aan zijne **werkplaats** achter de **Willemskerk**.
K. M. VERLOOP,
(1219) *Architect en Werktuigkundige.*

ATELIER
VOOR
PHOTOGRAPHIE EN SCHILDERWERK IN ELK GENRE
VAN
C. PARANT & CO.
De Heer C. PARANT heeft de eer de ingezetenen van Batavia te berigten, dat hij met zijn Photographisch Atelier vereenigd heeft een
ATELIER VOOR SCHILDER- EN DECORATIE-WERK IN ELK GENRE.

PHOTOGRAPHIE.	SCHILDERWERK.
DECORATIE.	
IMITATIE VAN HOUT.	MARMERSOORTEN.
GLAS SCHILDEREN.	LETTERS.
WAPEN SCHILDEN.	GRAVEERWERK.
UITHANG-BORDEN.	NAAMBORDEN.
	VERGULDSEL.

SCHEEPS-SCHILDERWERK.
Herstellen van oude SCHILDERIJEN. Retoucheren van PHOTOGRAPHIEN.
LIJSTEN IN ALLE SOORTEN.
PAKKEN, ONTPAKKEN EN PLAATSEN VAN SPIEGELS. REGELING VAN PUBLIEKE EN PRIVÉ FESTIVITEITEN.
De Heeren PARANT & Co. vertrouwen, zoowel door de uitvoering van het werk, als door de billijkheid der prijzen, de toegenegenheid en het vertrouwen te zullen verwerven van allen, die hen met orders zullen vereeren.
De Ateliers zijn op Passar Baroe. (1309)

Boekhandel LANGE & Co.
Per mail ontvangen:
NAAM- en RANGLIJST van het Nederlandsche Leger 1863.
De NEDERLANDSCHE MARINE, op 1 Januarij 1863.
(1330)

AMERICAN CHAMPAGNE CIDER.
A few dozens extra good, for sale at the ***Ice House, Gang Rebal.*** (1307)

MARMEREN VLOERSTEENEN,
van 10 tot 28 Rijnl. duimen,
benevens:
ronde en langwerpige Marmeren platen,
voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen bij
(1305) HAAGER en SCHUURMAN.

BRANDON & CO.,
hebben eene groote partij verlakte
HEEREN SCHOENEN
ontvangen van de beste kwaliteit. (1320)

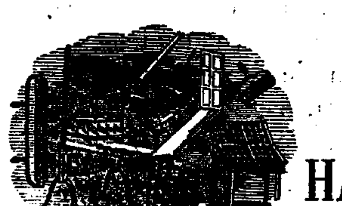
Pedatti-Assen met Bussen
EN
KAR-ASSEN,
vervaardigd naar de doelmatigste Modellen, zijn tot billijke prijzen verkrijgbaar:
te *Samarang* bij de Heeren DORREPAAL & Co.
te *Soerabaija* bij de Heeren B. KOPERSMIT & Co.
en te *Batavia* bij HAAGER & SCHUURMAN. (1217)

NIEUWE ROTTERDAMSCHE COURANT,
Editie voor Oost-Indie.
Van deze (thans eenige Mail Courant uit Nederland) zijn voor 1863 nog Exemplaren, tegen vooruitbetaling van *f* 36, voor het geheele jaar verkrijgbaar bij de Expediteuren
(1331) LANGE & Co.

H. M. van Dorp, te Batavia.
Ontvangen verschillende
Kantoor- en bureau-benoodigheden
als:
VELIJN en PROPATRIA PAPIER in diverse kwaliteiten.
ROODE, BLAAUWE en ZWARTE INKT.
Copiëer inkt, Copieerpersen en wat daartoe verder noodig is.
PAPIER SANS FIN.
VELIJN PAPIER, voor tabellen.
KANTOORBOEKEN etc. in verschillende grootte.
REKENING COURANT, — FACTUUR- en ander gelinieerd PAPIER.
STALEN, GANZEN en ZWANEN PENNEN.
SPEELKAARTEN.
ENVELOPPEN, etc., etc. (1317)

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER
VAN
WOODBURY & PAGE,
op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.
GEZIGTEN en TYPEN van *Java*.
AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à *f* 2,— per stuk. (1308)

J. H. KROM
heeft de eer zich voortdurend te recommanderen voor het geven van ***Lessen in Zang*** en ***Piano***, alsmede voor het ***stemmen van Piano's.***
Adres: Tegenover de Wagenverhuurderij, **KRAMAT.** (1216)

BOEK-
EN
HANDELSDRUKKERIJ
VAN
H. M. VAN DORP.—Batavia.
Ontvangen:
Eene collectie nieuwe fraaije **Lettersoorten, Vignetten, Handelsteekens, Mathematische figuren**, enz. enz.
Alle bestellingen worden met den meesten spoed ten uitvoer gebragt. (1316)

WILLIAM HENRY HALL,
Shipping and General Commission Agent,
(1264) ***BATAVIA.***

Aan gegadigden wordt bekend gemaakt, dat ten mijnen bureele EENE INSCHRIJVING is geopend voor de dadelijke levering in 's Lands Kleeding- en Provisie-Pakhuizen alhier, van
1750 *Amsterd. ponden BOTER*,
onder Voorwaarden:
1e. dat de boter voor de inlevering door eene kommissie van Gouvernements wege zal worden gekeurd.
2e. dat dadelijk na de levering van de begroote hoeveelheid en goedbevinding, 80 pCt. op de rekening kan worden ontvangen.
3e. dat bij aldien de minste inschrijver in gebreke blijft de geheele hoeveelheid te leveren, alsdan het ontbrekende voor zijne rekening zal worden ingekocht.
4e. dat bij aldien de geleverde Boter door de kommissie wordt afgekeurd, de aannemer verpligt zal zijn binnen den tijd van 8 dagen andere Boter te leveren, terwijl ingeval hij daartoe niet bij magte is, voor zijne rekening zal worden ingekocht.
Onder bekendstelling, dat die inschrijving op Vrijdag den 17den dezer, des middags ten 12 ure zal worden gesloten, worden belanghebbenden verzocht, hunne inschrijvingsbilletten tijdig aan het residentiebureau in te dienen.
De Resident van Batavia,
SCHAAP.
Batavia, den 10den April 1863. (1314)

De ondergeteekende heeft de eer het geachte publiek te berigten, dat hij van af 1 April 1863 zijn Heeren ***Mode, Magazijn*** en ***Kleedermakerij*** heeft overgedaan aan de Heeren
J. W. THEUNISSEN & J. G. SAGOOR,
welke affaire thans gevoerd zal worden onder de firma THEUNISSEN & CO., en neemt de vrijheid deze firma aan het geëerde publiek in hare protectie ten minzaamste aan te bevelen, onder dankbetuiging voor het steeds zoo ruimschoots genoten vertrouwen.
F. HASSELMAN.
SAMARANG, den 1sten April 1863. (1280)

Met referte aan bovenstaande annonce nemen wij de vrijheid ons aan het geëerde publiek aan te bevelen in hetzelfde vertrouwen, hetgeen onze voorganger steeds heeft mogen genieten.
Door een langdurige ondervinding van den Heer **J. W. THEUNISSEN**, in *Frankrijk, België* en *Engeland* in ons vak, en een Magazijn voorzien van de fijnste, nieuwste en duurzaamste Mode-artikelen, zijn wij in staat ruimschoots aan de vereischten van ons vak te kunnen voldoen, en zullen ons beijveren daaraan te beantwoorden.
THEUNISSEN & Co.
SAMARANG, *den 1sten April* 1863. (1281)

Van af 1 April 1863, is de ondergeteekende in Liquidatie.
Met ultimo Mei a. s. zal wegens vertrek dit aan een Advocaat worden opgedragen.
F. HASSELMAN.
SAMARANG, *den* 1sten *April* 1863. (1282)

REHOBOTH-KERK
te Meester Cornelis.
Op Zondag 12 April des morgens ten 9 ure, de WelEw. Heer E. W. KING.
(1329)

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.
RECEPTIE
in den Eersten Graad,
en
INSTRUCTIE-LOGE.
op Donderdag den 16den April 1863, des avonds ten 8 ure.
De 1ste Secretaris der Loge,
(1337) B. V. HOUTHUYSEN.

Dames Zangvereeniging.
De op Dingsdag 14 April e. k. bepaalde oefening is **uitgesteld**
tot Dingsdag 21 April e. k.
Namens de Directie der Maatschappij van Toonkunst,
H. T. VON HEMERT
Concertmeester.
BATAVIA, 11 April 1863. (1336)

Indische Waarborg-Maatschappij.
Bij Gouvernements Besluit dd. 7 April, No. 3, is bewilliging verleend tot oprigting der Maatschappij. Deelhebbers worden mitsdien uitgenoodigd vóór of op Ultimo Mei e.k., ten Kantore der Maatschappij te storten het bedrag der aandeelen, waarvoor door hen is ingeschreven.
Inmiddels bestaat er nog gelegenheid tot inschrijving voor aandeelen, zoo ten Kantore der Maatschappij, als bij de Agenten te
Samarang MC. NEILL en Co.
Soerabaija W. CORES DE VRIES.
Padang PAINE, STRICKER en Co.
Makassar J. F. VAN LEEUWEN en Co.
Mr. R. V. HEIJLIGER,
(1328) Mr. H. ROCHUSSEN,
BATAVIA, 9 April 1863. *Directeuren.*

Nederlandsch-Indische Zee- en Brand- Assurantie Maatschappij.
In de op heden gehouden Algemeene Vergadering van Deelhebbers is tot mede Commissaris benoemd de Heer J. A. STOK.
Namens het Bestuur:
De Directeuren
P. TIEDEMAN Jr.
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM
2 April 1863. (1319)

Tweede Nederlandsch-Indische Zee- en Brand- Assurantie Maatschappij.
In de op heden gehouden Algemeene vergadering van Deelhebbers zijn tot mede Commissarissen benoemd de heeren:
H. W. WOOD en
G. A. DE LANGE.
Namens het Bestuur:
De Directeur,
P. TIEDEMAN Jr.
2 April 1863. (1318)

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als ***Koopman*** en ***Commissionair*** gevestigd heeft, onder de firma
A. B. GOMES & Co.
(1312) A. B. GOMES.
RIOUW, 22 October 1862.

Ter opleiding van drie kinderen van 12, 11 en 9 jaren wordt gevraagd, op een salaris van *f* 150.— 's maands, eene ***geëxamineerde Gouvernante*** van de P. G. hoofdvereischte les kunnende geven op de piano. Hierop reflecterende adresseren zich onder La. L. P. Postkantoor Pekalongan. (1324)

VERLOREN
Tusschen **Batoe Toelis** en het **Koningsplein**, EEN DAMES PORTRET (Photographie).
De vinder wordt beleefd verzocht hetzelve aan het bureau van dit blad te willen bezorgen. (1289)

Te Batavia wordt gevraagd:
Eene Europesche VROUW van middelbaren leeftijd, voorzien van goede getuigschriften ter opzigt en directie in eene groote huishouding.
(1270) Adres: Letter **M.** Bureau JAVA-BODE.

Wordt gevraagd:
Eene Europesche **Juffvrouw of Bonne**, van middelbaren leeftijd en voorzien van goede getuigschriften.
Adres ***franco*** onder No. 946 Postkantoor *Cheribon.*
(1278)

TE HUUR
of, onder zeer voordeelige voorwaarden te KOOP, het aangenaam gelegen Woonhuis te *Bidara Tjina*, naast het **eerste Post-Station**, laatst bewoond door den Heer POOL, welk huis onlangs belangrijke Reparatiën en verbeteringen heeft ondergaan, zijnde hetzelve te bevragen bij
(1265) CASSALETTE en Co.

HET GYMNASIUM WILLEM III.

II.

Hebben wij in het vorige stuk beweerd, dat in de eerste organisatie van het Gymnasium Willem III veel lag opgesloten, wat de bloei van die inrigting moest tegenwerken, wij zijn met den verderen gang van zaken niet intiem genoeg bekend, om een *beslissend* oordeel te vellen over een toestand van zaken, die onhoudbaar wordt geacht. Maar zelven geen vreemdeling op het gebied van opvoeding en onderwijs zijnde, veroorlooven wij ons betrekkelijk dien gang eenige vraagpunten te opperen, waarop wij de vrijheid nemen hen, die over deze belangrijke school gesteld zijn, te wijzen.

Zijn de toelatings-examina altijd met het oog op verder voort te zetten Gymnasiaal Onderwijs zóó afgenomen, dat de docenten der laagste klassen met vrucht een verder voortgezet lager onderwijs konden geven? Zijn de overgangen van leerlingen van eene lagere tot eene hoogere klasse altijd geschied na ingenomen advies van de docenten, die in die klasse onderwijs gaven; — en is aanzien, rang en invloed der ouders van leerlingen, die werden overgeplaatst, daarbij buiten rekening gelaten? — Heeft op bepaalde tijdstippen naauwgezette bespreking plaats over algemeene en bijzondere belangen van het Gymnasium, zoowel van het korps docenten onderling, als van het Kollegie van Kuratoren met dat korps? Is eene sluiting der lessen om 1 uur 's namiddags, zij moge al ten gemakke en gerieve zijn van de docenten, wel in het belang van de *intellektueele* ontwikkeling der jeugd? Hier durven wij bevestigend spreken. De Indische jeugd is vergeleken met de Europesche, minder bevattelijk. Redenen mogen daarvoor bestaan, wij konstateren alleen het feit.

Nu wordt aan dergelijke inrigtingen in Europa ten minste zeven of acht uren daags onderwijs gegeven, en nog heeft het zooveel in, om jongelieden met eere een toelatings-examen voor Breda, Delft of Willemsoord te laten afnemen. Hoe zal men hier bij slechtere gegevens in minder tijd tot dezelfde resulaten kunnen komen als in Europa? 't Is onzes erachtens onmogelijk, en dus onverantwoordelijk, dat er zoo veel tijd aan het intellektueel onderwijs voor dat in muziek, etc. wordt ontroofd. Wordt verder voor de moreele leiding der jeugd die zorg gedragen, en wordt er dat belangstellend oog op geslagen, welke elk ouder voor zijn kind mag eischen en dat hij immer op hem zou wenschen gevestigd te zien? Wij laten het bij de vraag en hopen ten minste, dat men niet van het principe is uitgegaan, dat één uur godsdienstig onderwijs in de week voldoende is voor jeugdige harten, die gevormd moeten worden, of hebben de kinderen in Indie dat soms ook minder noodig? En nu nog ééne vraag. Zij geldt den ouders. Heeft hunne onvastheid, besluiteloosheid, hunne onverschilligheid, hun laissez aller, dáár waar het de verstandelijke en zedelijke belangen van hun kroost gold; — heeft het stilzwijgen dat zij bewaard hebben, die over de zaak *onpartijdig* konden oordeelen, niet medegewerkt tot den tegenwoordigen stand van zaken? — Doch wij vragen niet verder. Wij hebben naar onze meening de kwaal genoegzaam aangewezen. 't Komt nu er op aan de middelen te kennen en aan te wijzen. Wij willen dus in de laatste plaats nog onderzoeken, welke *middelen* er zijn aan te wenden, om het tot dusverre kwijnend Gymnasium met nieuw leven te bezielen, en tot gewenschten bloei te brengen.

Hebben wij in het begin van onze beschouwing de hoofdfout hierin meenen te vinden, dat men van de inrigting eene kostschool heeft gemaakt, wij stellen dus ook natuurlijk als eerste middel ter verbetering voor: *» Opheffing van de Kostschool."* De opvoeding is eene familiezaak, en kan alleen in het familieleven réusseren. Bij opvoeding behoort te worden gelet op de individu, zij moet in den volsten zin des woords privaat zijn, en kan niet slagen, waar het waarnemingsvermogen van de opvoeders door de massa beneveld wordt. Toegestemd, zal men welligt zeggen. Doch hoe de moeijelijkheden uit den weg te ruimen, die er ontstaan door de komst van jongelieden van buiten Batavia? Laten dezen, waar het kan, hun intrek nemen bij verwanten of vrienden hunner ouders. En moge die gelegenheid ontbreken, of de maatregel zelven als minder doeltreffend beschouwd worden, welnu, wij kennen een ander middel, waarvan wij veel baat verwachten. Laten de docenten zich verpligten, tegen eene schadeloosstelling, een zeker aantal jongelieden, het getal van 10 niet te bovengaande, te huisvesten en zich met hunne opvoeding en de leiding der hun in de klasse opgegeven werkzaamheden te belasten. Meest allen gehuwd, strekt tevens hun ambt en maatschappelijke positie ten waarborg, dat van dien maatregel veel heil is te verwachten, terwijl daarin tevens een middel zou kunnen gevonden worden van tegemoetkoming in hunne karige bezoldiging.

Wordt het Gymnasium door zoodanigen maatregel beperkt tot eene inrigting van onderwijs alleen, het schoollokaal als zoodanig zou van Salemba moeten verplaatst worden naar het centrum van Batavia, op of in de nabijheid bijv. van het Koningsplein. Een eerste vereischte zou dan tevens zijn, dat de in dat gebouw te plaatsen schoollokalen luchtig waren, welke eigenschap aan de tegenwoordig bestaande, dit-on, niet kan worden toegekend; en voorzien van die geriefelijkheden welke het onderwijs-geven gemakkelijk, het onderwijs-ontvangen aangenaam maken. Wij verlangen van een goed ingerigt schoollokaal iets meer, dan wat banken, wat zwarte borden en witte muren.

De inrigting moge haren naam behouden, maar zij zij blijve in haar wezen en strekking *niet* een Gymnasium. Zij moet worden, — en wij verwijzen daartoe naar het in den aanvang gestelde — eene school voor middelbaar onderwijs, gelegenheid gevende tot het opdoen van de noodige kennis en ontwikkeling aan hem, die industrieel, koopman, of Indisch ambtenaar wil worden. Wij wenschen daarbij, — wij herhalen het — geene totale uitsluiting van onderwijs in de oude talen, het getal gebruikmakers van dat onderwijs zal — in de eerste jaren ten minste — in Indie wel gering blijven, en zoo kon het dus zeer geschikt worden toevertrouwd aan één philoloog, wiens werkkring, volgens den aard der inrigting, meer afgescheiden van het geheel zou zijn. Voorts zou het noodig wezen, het aantal onderwijzers te vermeerderen met een paar specialiteiten voor land- en volkenkunde in het algemeen en voor de geographische en historische kennis van Neêrlandsch-Indie in het bijzonder.

Een technikus zou nevens een specialiteit in natuur- en scheikunde ook niet mogen ontbreken. En daar men vooral indachtig zou moeten zijn aan het: »qui trop embrasse mal étreint, en het hoogere zich moeijelijk in eene zelfde inrigting met het lagere laat vereenigen, zouden wij het thans genoemd Progymnasium wenschen te zien opgeheven; of, zoo er misschien minder vertrouwen mogt bestaan op het lager Gouvernements of partikulier onderwijs, men rigte nevens de middelbare school op eene voorbereidingsschool, maar daarvan geheel onafhankelijk, behalve in zóó verre, dat de chef van deze staat onder het onmiddelijk toezigt des Direkteurs van het geheel, zoodat deze zich ten allen tijde kan overtuigen, dat de rigting van het onderwijs in die onderafdeeling bevorderlijk is voor den goeden gang van zaken in de toekomst. Kinderen boven de 8 jaren zouden daarin behooren te worden opgenomen, en zooveel doenlijk moeten worden toevertrouwd aan de huiselijke leiding der gehuwde onderwijzers. Een vast plan zou er moeten bestaan voor overgang tot de Middelbare school; het bezitten van eene zekere mate van opgedane kennis moet hier op den voorgrond staan, doch met het oog op verschil in tijd van ontwikkeling der knapen, zou het zijn nut hebben voor het toelatings examen een paar jaren, b.v. van 10 tot 12 jaren, speelruimte te laten. Dan worde er gevolgd een vaste regeling voor opname en bevordering der leerlingen. Voor klassikaal onderwijs is die vastheid van gang noodig, ja een hoofdvereischte, en eene halfjarige kursus, een semester, zou onzes inziens voor opname of bevordering het meest geschikt zijn. Doch vooral worde hier gehandeld volgens principe. 't Moge wel wat Anti-Indisch zijn wat wij aanraden, doch geen water bij den wijn; geene transaktien en ten gerieve van enkelen! de goede gang van het geheel zou er door belemmerd worden en het schoone voorgestelde doel zou al wederom gemist worden.

Gesteld echter, dat de inrigting aan het ideaal, dat wij er ons van voorstellen, beantwoordde, — nog zullen wij op geen algemeene doelneming kunnen rekenen, zoo lang de ouders geene zekerheid hebben, dat een goed doorgemaakte kursus aan die inrigting, na voldoend afgelegd examen, hunnen kinderen den weg opent om in de eene of andere afdeeling van 's lands dienst geplaatst te worden, of bij handel en nijverheid eene plaatsing te vinden. — De naam des konings is ons te heilig, dan dat wij bij de vergunning tot oprigting van het Gymnasium, ons voor ruim drie jaren uit het Moederland geworden, aan eene *stief*moederlijke bedeeling zouden mogen denken.— Maar toch! zoolang nevens een schijnbaar voordeel in Batavia een privilegie in Delft bestaat, wordt dat voordeel een speelgoed, dat een oogenblik blinkt en bekoort, doch weldra als nutteloos wordt weggeworpen. En daarom zal hier geene inrigting van middelbaar onderwijs eigenlijk bloeijen, tenzij er aan verbonden worde de zekerheid, dat, na afloop van den geheelen kursus, en na aflegging van een voldoend eindexamen, de leerlingen zullen ontvangen een radikaal voor de een of andere landsbetrekking of een getuigschrift van bekwaamheid in een of ander vak, waardoor een leerling van zulk eene school in het partikulier leven zijn weg kan vinden. Wij behoeven onze wenschen zoo hoog niet te stellen. Ouders, die 't onbezwaard kunnen doen, zullen hunne kinderen toch naar Nederland zenden. De ouders zijn niet blind voor het voordeel, dat het verblijf in Europa *kan* opleveren, en Nederland is dankbaar voor de gelegenheid om daardoor zijn pouvoir op het Indisch kind te kunnen blijven uitoefenen. Maar *eischen* doen wij, en wij zullen *blijven* eischen, dat *hier* in het *dochter*land, dat de moeder voedt en mint, besta eene inrigting, die ons verzekert van de toekomst onzer kinderen, eene toekomst, die niet vernietigd worde door het toevoegsel van eene bepaalde klasse aan het woord *ambtenaar.*

De mannen voorts, die werkzaam zijn aan zulk eene inrigting, moeten goed bezoldigd worden. Wij willen geen paralel trekken tusschen hun werkkring en dien der geestelijken, maar toch meenen wij, dat zij wat het finantiele betreft, niet achter hen gesteld behoefden te worden. Trouwens, verouderde vooroordeelen in de maatschappij worden niet met een enkel woord opgeheven. Eene vingerwijzing, – een roepstem tot verbetering, moge hier dus volstaan.

Maar, en dit zij ons laatste woord, nooit zal eene inrigting voor onderwijs, zoo als wij ze wenschen, kunnen bestaan, zoo niet met de leiding van het onderwijs belast worde een wetenschappelijk gevormd, ja, maar toch hoofdzakelijk een praktiesch paedagoog, gevormd, om zoo te zeggen, op het slagveld, »onvervaard voor het kruid en onkwetsbaar voor 't schroot" — een paedagoog, die in overleg met zijne docenten den gang der zaken regelt, de verbeteringen invoert, welke het Gymnasium behoeft, en afschaft, wat dien bloei tegenwerkt van de éénige inrigting voor Middelbaar onderwijs in Nederlandsch Indie. — En dan zouden wij — deo favente — wel eens willen zien of eene zoo noodige en nuttige inrigting binnen deze kolonie geen steun, medewerking en sympathie van de zijde des publieks zou ontmoeten, en niet weldra zigtbaar zou toenemen in bloei en bevolking, om daarna ook hare zegeningen, zoowel van verlichting en beschaving, als van zedelijk godsdienstig gevoel over Indie uit te spreiden.

Wie ooren heeft te hooren, die hoore! —

Eene Prijs-uitdeeling te Lahore.

(*The Friend of India.*)

Weinige tooneelen waren voor de bevolking van de Punjaub belangrijker, zoowel voor het tegenwoordige als voor de toekomst, dan wat onlangs te Lahore plaats had. De Sirdars en hoofden van Lahore en de Oemritsoer distrikten waren vergaderd op de paradeplaats vóór het fort, in het gezigt van de graftombe van wijlen den Maharajah Roenjiet Sing om prijzen, medailles en andere onderscheidingsteekenen te zien uitdeelen aan de meest bekwame leerlingen uit een aantal van 1,500 jongens, die daar vergaderd waren, van de Gouvernements- en zendelingscholen van Lahore, Oemritsoer, Goojran walla, Ferozipoer en Poetiala. Op die zelfde schilderachtige paradeplaats, welke in vroegere dagen de sjeik Maharajah gebruikte om revue over zijne troepen te houden en zijne Sirdars te onderrigten in de oorlogskunst, ten einde het Gouvernement te kunnen aanvallen, ontmoette de Luitenant Gouverneur de zonen van die zelfde Sirdars om hen geluk te wenschen met de vorderingen, die zij gemaakt hadden, niet in oorlogzuchtige bedrevenheid, maar in het vreedzaam verkrijgen van algemeene kundigheden.

Drie jaren te voren zag sir R. Montgomery, ten volle overtuigd als hij was, dat, indien wij eenige waarachtige verbetering wilden te weeg brengen in de toestand van het volk, wij beginnen moesten met op hun moreel te werken, en zoo wij het in onze beschaving wilden doen deelen, wij dan moesten beginnen met de hoogere klassen te onderwijzen. Tot dat einde stichtte hij te Lahore eene hoogeschool voor de opvoeding der zonen van den adel des lands. In het eerst beschouwde men die school met achterdocht, en slechts eenige weinige vermetelen konden er toe gebragt worden, om hunne zonen er heen te zenden. Maar sir Montgomery doorgrondde welke de oorzaken, welke deze aarzeling te weeg bragten en verschafte tevens op eens het geneesmiddel. De sikhs namelijk waren bevreesd voor de strekking van gelijkheid der Engelsche instellingen; zij lieten die meening na en dat wel doorbemeesd, maar waren huiverig het denkbeeld te uiten, dat, hoewel Engelsche gevoelens en instellingen zonder twijfel een dieper grond van levenswijsheid hebben dan hunne eigene, evenwel westersche beginselen en voornamelijk Engelsche dikwijls strijdig voor Oostersche begrippen zijn moeten. Sir Robert Montgomery besloot daarom eer wijselijk om de meest invloedrijke Sirdars te hulp te roepen, en, de grondbeginselen bekend gemaakt hebbende, waarop aan deze hoogeschool eene gezonde opvoedingsmethode zoude gebaseerd zijn, liet hij het verder aan eene kommissie van Sirdars over om alle verdere bijzonderheden uit te werken. Het is een opmerkelijk feit, dat deze leden, het werk ter hand nemende dat op die wijze hen was opgedragen, een grooter mate van zorg voor de zedelijke welvaart der jongelingen welke moesten worden opgevoed aan die hoogeschool ten toon spreidden, dan wij vreezen dat wel wordt gedeeld door menig een van hen, welke met de leiding zijn belast van onze Gouvernements scholen.

Het is doorgaans hun praktijk geweest om de opmerkzaamheid der kommissarissen daarop te vestigen, ten einde er in te voorzien om van en naar school en, naar en van huis gaande, deze jongelingen voor nadeelige invloeden te vrijwaren. Zonder over dit onderwerp verder uit te weiden, is het genoeg op te merken, dat deze betrachting hunner pligten, door de kommissie aan den dag gelegd, alles was, wat van hen kon worden verwacht. Vóór drie jaren is deze hoogeschool geopend geworden en er zijn nu reeds 160 jongelingen, die er eene Engelsche opvoeding verkrijgen, welke zekerlijk niet zonder goede vrucht wezen zal, wanneer de tijd voor hen komt, om deel te nemen aan de regering hunner eigene provincien.

Bij de gelegenheid, welke wij nu beschrijven, waren er eene groote menigte tenten uitgespreid op het plein, aan het einde waarvan de Luitenant Gouverneur, vergezeld van den Generaal, welke de afdeeling kommandeerde, kommissarissen, sekretarissen en andere ambtenaren, gezeten waren. Aan zijne regter zijde zaten de hoofd Sirdras van het gewest, aan zijn linker zijde de dames en andere bezoekers, die daar kwamen om zich in dit schouwspel te verblijden. In het front, dat over, een groote uitgestrektheid met vloerkleeden bedekt was, zaten 1,500 leerlingen. Nadat de direkteur van het openbaar onderwijs, kapitein Fuller, een rapport had ingediend van den toestand van het onderwijs, gedurende het verloopen jaar, stond de Luitenant Gouverneur op en, in eene eenigzins uitgebreide aanspraak, het doel en den oorsprong dezer scholen uiteen zettende, gaf hij openlijk en zonder terughouding zijn hoop voor de toekomst te kennen. Hadden de vaders van de jongelingen, die in die school waren, zich vijanden betoond waardig om de Britsche legermagt, in het veld te ontmoeten; hadden zij zich meer onlangs voor als steunpilaren doen kennen van het Britsch gezag — even zóó, gaf hij zijn vol vertrouwen te kennen, zouden hunne zonen, ook in deze rustiger tijden, zich in geen opzigt verbasterd toonen te zijn van hunne vaders. Hij voegde er bij, dat zoo ras zijn kennis, waart, de Luitenant-Gouverneur het dit bijzonder uitkomen, dat het zijne begeerte en meening was, om een grooter aantal van het opkomend geslacht dan tot hiertoe te plaatsen in het bestuur der provincie Lahore. Zelfs onder alle nadeelen van ontbrekende opvoeding en verwaarloosde gunstige gelegenheden, tot ontwikkeling hadden leden van het tegenwoordige geslacht, welk met magistrale magt waren bekleed geworden, in het werk wel gedragen, en er was alle reden, om te gelooven, dat het toekomend geslacht zich ten volle bekwaam zou betoonen, om zich van pligten te kwijten, welke men voornemens is aan hunne zorgen toe te vertrouwen.

Doch verre weg het belangrijkst gedeelte der rede van den Luitenant-Gouverneur was zijn beroep op de medewerking der Sirdars en verdere hoofden in het groote en veel omvattende werk: de invoering van vrouwelijke opleiding. Hij toonde hun aan dat in en geschiedenis en hedendaagsche ondervinding bewezen, dat opleiding van vrouwen eene noodwendigheid is voor elken staat, die zich wil ontwikkelen. Hierbij deed hij zijn uiterste best om de verkeerde meening onder hen weg te nemen, dat de vrouwen ook naar eene dergelijke school moesten worden gezonden. Zoo iets toch was de bedoeling niet. Het was de Luitenant-Gouverneur, hun geen opvoedingsplan willende opdringen, liet aan hoofden en bevolking over te [illegible]

zelven een ontwerp daar te stellen, daarbij alle mogelijke hulp en steun ten deze van de zijde des Britschen Gouvernements toeleggende.

Moeijelijk is het belangrijke van zulk eene vergadering te overdrijven. Zoo wij met goed gevolg door middel van het volk wenschen te regeren — zegge met zijne medewerking —, dan moeten wij ook die medewerking doenlijk maken. Ook ter verspreiding van de zegeningen eener beschaafde opvoeding hebben wij de hulp en medewerking der bevolking noodig. Of nu het schoone doel door dit streven in de Punjaub zal worden bereikt, moet eigenlijk de toekomst leeren.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redacteur!

In uw blad van den 28sten ll. heeft men het publiek eenige nadere inlichting willen geven, betreffende de feiten door ons in den *Java-Bode* van den 18den Maart enz. onder het motto *Regtsuitoefening in Nederl.-Indië*, uiteengezet.

Ik verzoek u voor het onderstaande een plaatsje, en wetende dat gij gedachtenwisseling op prijs stelt, ben ik van uwe medewerking en avance overtuigd.

Vierde Afdeeling.

Van ontdekking op heeter daad.

Art. 25 Strafv: Bij ontdekking van een misdrijf of eene overtreding op *heeter daad*, zullen de ambtenaren bij art. 2 vermeld, verpligt zijn onmiddelijk alles aan te wenden, wat dienstig kan zijn, om het feit tot klaarheid te brengen.

Toen wij de u ter *goeder hand(?)* verstrekte inlichtingen lazen, volgende op het ingezonden stuk: Regtsuitoefening, merkten wij reeds dadelijk op, dat ze afkomstig waren van een leek, die niet alleen niets van de wet weet, maar die de, op het vermelde feit betrekkelijke artikelen wel kunnende lezen, ze echter niet verstaat. Wij kennen den berigtgever *niet* en kunnen dus niemand beleedigen, hetwelk wij ook niet willen, maar beweren dat die goede hand eene *manus sinistra* kan genoemd worden.

De berigtgever toch, die geene der medegedeelde feiten kan tegenspreken, — ze behelsden ook de waarheid, — begaat een grooten misslag, door niet alleen zich te doen kenmerken als een dergenen, die eene eigene meening willen doordrijven en voorstaan, onregt voor regt willen stellen, maar zijn verhaal doet vergezeld gaan van groote en grove onwaarheden, om op eene bedekte insinuërende wijze den verongelijkte nog een steen naar het hoofd te werpen.

Vooraf maken wij den berigtgever opmerkzaam, dat wij met geen woord van de andere persoon D. hebben gesproken, maar alleen H. J. wilden verdedigen tegenover het publiek, om redenen in die mededeeling opgenomen, daar hetgeen hij van eene zuster vertelt, niets met de zaak te maken heeft; men had de wet moeten opvolgen.

Wij sommeren hem door bewijzen te staven dat door de policie in dat huisje, zooals hij opgeeft, ruim *f* 8,000.— aan waarde is weggevoerd, *wij* kunnen het *tegendeel* bewijzen, ofschoon het niets ter zake doet. Het zoude zelfs tot leering kunnen strekken, hoever men het door zuinigheid en vlijt brengen kan. Het is veel verstandiger, te zwijgen, wanneer men slechts nonsens en onwaarheden kan opdisschen.

Die de onregtvaardigheid en het geweld van sommige daden tracht te vergoelijken door gronden stuitend voor het beter gevoel, en waartegen wij protesteren, doet beter te zwijgen.

Al wat gij berigtgever spreekt van *bewezen* zijn is *onwaar*, er is nog niets *bewezen*, of wilt gij ook in deze aangelegenheid denzelfden spoed, met verwerping der wettelijke bepalingen, aangewend zien? Wij willen de zaak niet vooruitloopen en daarover zwijgen, om later daarop terugtekomen, ten einde de valschheid dier beweringen zoo duidelijk mogelijk te doen uitkomen. Gij zult u dan niet weder zoo gretig leenen, om ten behoeve van anderen het publiek onwaarheden optedisschen. Gelooft gij alles wat de *Moniteur* en tutti quanti medeelen, betreffende regeringsdaden? De achting voor de wet en een regterlijk vonnis legt eigenlijk der kritiek een strikt stilzwijgen op, maar in casu is het noch de wet die wij veroordeelen, of een vonnis dat wij aanvallen, maar eene ongewone, overhaaste handeling en de niet toepassing der wettelijke voorschriften.

Gij begrijpt niet hoe verschrikkelijk het moet zijn, als iemand die zich waarachtig onschuldig gevoelt, zich echter openlijk als misdadiger gebrandmerkt te moeten zien, door *één* magistraat in de eerste plaats geroepen, zich op het standpunt te plaatsen, *dat elke verdachte onschuldig zij*, tot dat de mogelijkheid daarvan door het overtuigend wettig bewijs uit zijne vaste overtuiging is verdwenen.

Door den buitengewonen spoed, waarmede de beschrevene handelingen zijn afgeloopen, is het regtsgevoel beleedigd, omdat de justitie ook bij de zwaarste misdaden niet van de *vormen* mag afwijken, waardoor zij zich van de volksjustitie onderscheidt. In ieder geval, de vormen die de wet wil, moeten worden in acht genomen.

Men behoeft den lezer ook geen denkbeeld tegeven van den indruk, welke deze haastige executie om *den vogel* te vangen op het publiek van Batavia heeft gemaakt.

Het publiek is de beste beoordeelaar en heeft reeds zeer wel de quasi verdediging begrepen, be-en veroordeeld; waarschijnlijk heeft die berigtgever ook aan anderen, die naar de reden en oorzaak van die Regtsuitoefening vraagden, zoodanige mededeeling gedaan.

Men wil beweren dat de goederen van broeder en zuster (vrouw en kinderen) zóó *ondereen* waren *gemengd?* dat het moeijelijk was, of eene bepaalde onmogelijkheid *inhield*, de bezittingen van beide personen van elkander aftescheiden. Om dat te kunnen geeft de wet het middel aan de hand, zie art: 30 en 34 strafvord:

Art: 30. Hij zal in beslag nemen de *wapenen* en *werktuigen*, welke blijken of schijnen tot het plegen van het *misdrijf* gediend te hebben of daartoe bestemd te zijn geweest, gelijk ook alle andere voorwerpen, welke als stukken van overtuiging kunnen dienen. — (Str. v. 24, 26, 33, v. 38 v. 153, 387;)

Art. 34. De werkzaamheden in de drie voorgaande art. zullen geschieden in *bijwezen* van den verdachte, in geval deze vóór het verrigten derzelve is gevat geworden; de voorwerpen zullen hem worden voorgehouden met aanmaning om zich daarover te verklaren en dezelve te waarmerken, *zoo daartoe* termen zijn; in geval de verdachte dit laatste niet mogt kunne of willen doen, zal daarvan in het procesverbaal melding worden gemaakt (Str. v. 27, 31, v. v. 38, 94).

Wie en wat gaf ook het regt om de bezittingen dier personen te scheiden, wie heeft daarmede iets te maken? zoo men niet bepaald overtuigd is dat die goederen tot de corpora delicti behooren. (art. 30) D. J. werd verdacht gehouden van panden te houden, en het huis eene plaats, om gestolene goederen te heelen; het vermeende bestaat en alles wordt medegenomen onder prétext van *gestolene* goederen te hebben gevonden, ten minste — zooals medegedeeld is — handelt men in dien geest zoo, *bij* als *na* de wegvoering, omdat twee menschen, G. en A. H., zich dat verbeeld hebben, errare humanum est.

Wij kunnen bewijzen leveren van tweeledigen aard, geschrevene en mondelinge. De geschrevene zijn de reeds gevondene papieren, en die later zullen dienen, de mondelinge, de getuigen die wij kunnen produceren ter staving van al het geschrevene. Waarom heeft men eerst *acht dagen daarna* slechts eenige kleine voorwerpen als corpora delicti kunnen houden, om de zware overtreding van vermeend pand te konstateren, (als het pandgoederen zijn, daarover later, het bewijs moet nog geleverd worden) en al het andere moeten teruggeven? Of was het laatste eene welwillendheid? deze komt echter dan eerst te pas, wanneer er geen regt bestaat. Ons regt berust op het gezag der wet; wij zijn wars van welwillendheid, welke het regt ontkent.

Zie hier onder anderen nog twee bewijzen (copiën) waaruit blijkt dat de policie de goederen of *bezittingen* konde afscheiden. Bij het inpakken werden de goederen en gelden aan H. J. toebehoorende opgegeven; en door den ambtenaar die bij wijze van assistie en *substitutie* verzegeld en ontzegeld heeft, op onoogelijke stukjes papier met potlood in geschrift geredigeerd; 1o. (woordelijk) 300 zegge *drie honderd gulden* aan spaansche matten (met groote letters) Gieze van haar broeder volgens zeggen; 2o. honderd zeven en twintig gulden en *tachtig cent* aan verschillende stukken geld, waar onder 2 gouden.

Van haar broer volgens zeggen (met groote leters) Gieze.

Hebben wij u niet gezegd dat aan die familie geen *cent* is gelaten? waarom wilden Giezen en de A. R. dat niet gelooven; zoo ook met de gratificatie etc., kon men zien dat deze gelden verpand of gestolen waren? Ne risum teneatis amici? of droeg het geld en het bankpapier de sporen van valsche munting of namaking? Heeft men ook het oog gehad op konfiskatie en winsten, den aanbrengers of klagers aankomende? Het batig saldo had er ook goed bij kunnen varen. Men was aanvankelijk verblind door zulk eene vangst — treuriger gedachtenis. Nu wil men als regel stellen, dat in *geheime* pandjeshuizen gestolen goederen worden geheeld, (andere pandjeshuizen en lokaliteiten niet), eene aardig axioma, even alsof er geen regel zonder exceptie is. Per se moeten dus volgens die leer, alle de daar aanwezige goederen *gestolen* zijn. Men duide het ons niet ten kwade, wij hebben die ondervinding niet, doch kunnen dat anderen, die daarvan niets meer weten, niet zoo gaaf toegeven.

Eene vraag. Is het geoorloofd pand te houden boven de *f* 100? Zoo ja, spreek dan niet over die panden, en neem alleen die beneden de waarde van *f* 100 b.v. *f* 99.99, aan geld niet *f* 127.80 cents enz.

En wil men zorgen dat de gestolene goederen geene heelers vinden, men doe zooals te Soerabaija, en arrestere de dieven spoedig, nog in het bezit der gestolene voorwerpen.

Te Batavia schijnt men niet alleen moeite te hebben met de heelers te ontdekken, maar ook met het arresteren of snappen der dieven zelven, het eene volgt uit het andere. Waarom zou het te Batavia moeijelijker zijn dan in andere groote steden, omdat er zoovele goede Chinezen zijn? Bij eenig goed onderzoek, niet altijd aan anderen toevertrouwd, zoude men goed vorderen. Men mag dan de politie feliciteren, dat zij die groote moeijelijkheid niet ondervonden heeft in het onderhavige geval. Hoe kunt gij lezers nu gelooven, dat in de *woning van H. J.* huiszoeking is gedaan? de sterke afdeeling policie heeft alleen bij de zuster geageerd (N. B. die woont bij den broeder in) noch de kamer van H. J. doorzocht, noch zijne bedden gevisiteerd, en nog minder iets van *zijne* goederen medegenomen; ook moest de oppasser der Politie blijven geposteerd aan die zijde van het huis, waar men dacht dat D. J. gehuisvest was. Wat de verzegeling betreft, dat moet zoo naauw niet worden opgenomen, ten minste konden in die kasten voorloopig geene denkbare gestolene goederen verborgen worden!

De berigtgever in den *Java-Bode* van 28 Maart ll. regtvaardigt zich met *art.* 25 *Strafvord.* Hoe ongelukkig! hier kan toch geene sprake zijn van betrappen op *heeter daad*, terwijl men niet wist wat men zocht, en acht dagen noodig had dit uit te vinden. Maar nog ongelukkiger, dat men niet even de laatste zoo geleidelijke editie van het N. I. wetboek inzag, alras had men ontdekt, dat een zoodanig artikel niet op zich zelf moet worden beschouwd, maar in verband met de art. G. W. 153 Stv. 18, 24, 26 v. v. 250; wanneer art. 24 niet bestond en men art. 27 wegcijfert tot en met art. 40, dan zoude men het den leek kunnen vergeven, dat hij mede het opschrift der vierde afdeeling over het hoofd heeft gezien (zie Regt. v. Ned. Indie bladz. 463 No. 11—12, waar de politie te Samarang het anders begreep).

Men wilde ongaarne op een *bevelschrift?* met al den daarbij komenden omslag wachten, omdat men reeds vooraf kon gissen, dat onze onbevooroordeelde Raad van Justitie, die naauwlettender is, en de vormen der wet eerbiedigt, dit *verlof* in dergelijke omstandigheden, en op min gemotiveerde vermoedens niet zoo gaafweg had gegeven. Leest slechts het *Handbld.* van den 28sten Maart aangaande de opruijingsgeschiedenis cum annexis, en het daarmede in verband staande. Het is waar, velen kunnen ter goeder trouw de dupe worden van een enkelen, maar veeltijds voor één keer slechts. Weet de berigtgever dan niet, dat in de gevallen waarin een zoodanig verlof van huiszoeking kan en mag worden verleend, bij aanwijzing van voldoende bezwaren, dit verkregen wordt binnen den tijd van eenige uren, zonder dat een derde daarvan iets afweet. Welke omslag komt daarbij dan nog te pas? niets anders mogelijk dan te zorgen dat eene voldoende magt trawanten bij de hand zij — zoo zij niet in dienst zijn als bewaarders van in beslag genomene goederen bij partikuliere personen, — en dat is door een goed ruiter spoedig gedaan. Welke verantwoordelijkheid haalt de politie zich op den hals, indien de vogel *buiten haar toedoen* is gevlogen, zoo zij stipt de voorschriften der wet heeft opgevolgd; en van welke onverantwoordelijkheid is zij te beschuldigen, die om den vogel te vangen alle de toepasselijke artikelen en vormen als *niet geschreven* beschouwt en voorloopig weg cijfert? Nos servi legum sumus, ut liberi simus.

Vroeger ging de leus: „ne vereantur dum metuant" wel eens op, doch tegenwoordig? wat nu het publiek zegt willen wij den vrager beantwoorden:

Dat de politie allen lof verdient, getoond heeft moed te bezitten, hare pogingen edel zijn, de wetten handhaaft dáár wáár zij kan; niets doet strijdig met de wetten, en waar periculum in mora is handelt naar hare meening.

Dat zij getoond heeft de moeijelijkheid te boven te komen, om in Batavia de plaatsen te vinden waar de *dieven* hunne *gestolene* voorwerpen verbergen; dat zij teregt art. 25. Strafv. heeft gehandhaafd; bij H. J. geene huiszoeking heeft gedaan; dat zeer juist de vogel moet worden gevangen, vóór hij gevlogen is.

Het publiek kan daarbij nog voegen, dat naar zijn inzien art. 1, 2, 3, 4 en 25 voldoende zijn om de *drie eerste titels* van het wetboek van strafvordering te vervangen;

dat nergens anders goederen worden geheeld, dan in geheime pandjeshuizen die men niet kan vinden;

dat men gerust kan afgaan op de mededeelingen der meest ondergeschikte politiebeambten. Dat het natuurlijk moeijelijk is goederen van broeder en zuster of anderen te scheiden, wanneer ze allen door en onder elkander worden geworpen, en men de gegevene inlichtingen niet kan of wil aannemen; dat teregt de politie al het geld tot de laatste cent heeft medegenomen, om de mogelijkheid voor te komen van in dien tusschentijd goederen in pand te nemen;

dat mede eene verzegeling in de gegevene omstandigheid met de noodige bewaking wel te verdedigen is, als zijnde daardoor de mogelijkheid, om bij ontvlugting van kleederen te verwisselen, ontnomen;

dat zoo eene geheele familie zich niet zóódanig kan behelpen, zij dat dan maar moet leeren. Van de *altera* pars (lees *uwe*) zegt het dat Justus vero aequus *niet* getracht heeft de pogingen van politie in *verkeerd* daglicht te stellen, — dit is ook onnoodig;

dat hij bloot heeft medegedeeld wat er op, en sedert den 27sten Februarij ll. is voorgevallen. Dat hij vragen heeft gesteld met bijvoeging van eenige artikeltjes, om te worden beantwoord;

dat hij zeer goed schijnt ingelicht te zijn, en niets *jure* is kunnen worden wederlegd.

Dat hij publiek een voorbeeld wilde geven, welke gevolgen *éene verdenking alleen* kan na zich slepen.

Dat hij het antwoord op alle die vragen overliet aan hen, die de genoemde artikelen wilden nazien en ze verstaan; dat hij bij die mededeeling het doel beoogde om H. J. te sauveren voor ongegronde suspiciën, wien deze handelingen konden schaden, overtuigd dat ze overigens anderen niet zouden deeren; en dat hij zeker op het oog had en heeft „docendo discemus". Sapienti sat!

BATAVIA, April 1863. JUSTUS VERO AEQUUS.

Mijnheer de Redakteur!

Ik heb uwe beschouwing over het Gymnasium Willem III met belangstelling gelezen. De bezadigde toon waarop, en de degelijkheid, waarmede gij het nog al gewigtige vraagstuk behandelt, kunnen niet missen zelfs bij uwe tegenstanders een gunstigen indruk achter te laten. 't Ligt niet in mijn plan, vooral nu ik het einde nog niet gelezen heb, eene repliek op uw stuk te geven, zulks laat ik over aan helderder koppen, dan de mijne. Maar één ding heb ik op het hart. Hoe meer de geest van uw stuk mij bevalt, des te meer bejammer ik het, dat het ontsiert wordt door eene insinuatie tegen de Kuratoren, oprigters van het Gymnasium, eene insinuatie die onverdiend is, en die door hetgeen gij er onmiddelijk op laat volgen, zich zelve weerspreekt. Ik bedoel de plaats waar gij spreekt van de oprigting van het Gymnasium te Salemba, en bepaald deze woorden: „'t Is waar, eenige kuratoren-oprigters woonden in die buurt, en voor hem die zijne stal gevuld heeft met paarden en zijne remise met rijtuigen, levert die vrij afgelegen plaats geene bezwaren op." Wat, waarde Redakteur! wettigt uwe veronderstelling, dat de Kuratoren bij de oprigting hebben gehandeld, uit een kinderachtig eigenbelang? Boven dergelijke kinderachtigheden achten wij verheven mannen uit de eerste standen van Batavia, wier persoonlijk karakter op hen de keus deed vestigen ter vervulling van die belangrijke betrekking. En bovendien, juist zij allen zijn mannen, die „hun stal hebben gevuld met paarden en hunne remise met rijtuigen," en voor wie 't dus geen bezwaar zou opleveren, zelfs al lag het Gymnasium op een afstand van twee uren van het centrum verwijderd. Neen Redakteur, bij behandeling van zulke belangrijke kwestiën, als welke gij nu in uw blad hebt opgeworpen, u niet begeven op het veld van gissingen, of van kinderachtige insinuatiën. Weet gij niet, waarom het Gymnasium op Salemba is geplaatst, doe dan eens onderzoek, vraag wie dat gebouw vroeger bewoonde, onder welke voorwaarde het door het Gouvernement is aangekocht — en welligt zal er voor u een ander licht opgaan.

Verblijve met achting,

Waarde Redakteur
uw bestendige lezer,
N. N.

BATAVIA, 21 April 1863.

Wel verre van de Kuratoren-oprigters van kinderachtig eigenbelang te beschuldigen door het plaatsen van bedoeld gebouw op Salemba, hadden wij bij het ter nederschrijven meer het oog op „het gemak" dan wel op eigenbelang. Weet gij wel wat Multatuli's meester PENNEWIPS leerlingen uit de familie DE WILDE allen eenstemmig zongen van: Vriendschap, Godsdienst en hengelen? . . . juist, dat het eene schoone zaak was, daarom dachten wij echt indisch:

't Gemak is zulk een schoone zaak
En geeft het menschdom veel vermaak.

En is het dan niet aangenaam, wanneer teederlievende ouders hunne kinderen niet al te ver behoeven weg te zenden, als men hen digt bij zich ter school kan hebben? Overigens wij willen gaarne erkennen, dat wij in dat opzigt de plank mis waren en werpen alle denkbeelden van insinuatie van ons! Die andere reden waarop inzender zinspeelt, was ons bereids van verschillende zijden opgegeven, doch wij waren wat ongeloovig op dit punt. Wij konden ons maar niet verbeelden, dat wegens kwalijk begrepen en eenzijdig toegepaste menschlievendheid de toekomst van zulk eene belangrijke inrigting kon worden opgeofferd. Zoo het waar mogt zijn, is die beschuldiging in onze oogen vrij wat zwaarder dan die van het „kinderachtig eigenbelang." *Red.*

Inwijding der kerk te Meester-Cornelis, op den 6 April 1863.

Zijn, reeds sedert ruim 18 eeuwen, voor millioenen Christenen de beide paaschdagen een wezenlijk godsdienstig en heilig feest geweest; dit was het ook in het bijzonder op maandag den 6 April 1863 voor velen te *Meester-Cornelis*, bij gelegenheid der inwijding van het nieuwe kerkgebouw aldaar door den Eerw. Heer E. W. King, aan wien men de oprigting van dit gebouw heeft te danken.

In den tijd van ruim zeven maanden is het door den ijver van den deskundigen architekt K. M. Verloop, in Gothischen stijl daargesteld. Het kan ruim tweehonderd personen bevatten. Het is zeer net en doelmatig ingerigt en geplaatst, en doet in allen deele den waardigen bouwmeester eer aan; te meer, wanneer men in aanmerking neemt met welke hulpmiddelen men hier in Indie meestal moet werken, en het geheele gebouw, zoo als het daar nu voltooid staat, slechts eene som van twaalf duizend gulden heeft gekost.

Honderd vijf en dertig personen woonden de inwijding bij. De meesten kwamen er *uit wezenlijke belangstelling;* overtuigd als zij zijn *dáár* 1) het *Evangelie* te hooren verkondigen.

Nadat de Eerw. Heer King de vergaderden welkom had geheeten in het gods-gebouw, toonde hij aan welk een onwedersprekelijk bewijs van de toenemende uitbreiding, bevestiging en bloei des Christendoms ook in deze gewesten, de oprigting van hetzelve is, en zulks in weerwil van velerlei wederwaardigheden en soms tegenstand. Tot tekst zijner rede had hij gekozen Jes. 50:10b, terwijl de lofzangen, begeleid door eene welluidende seraphine, bestonden uit Ps. 118: 1, 12, Ps. 68: 8 en Ps. 69: 14. Hartelijk en toepasselijk waren zijne woorden, zoowel wat zijne eigenlijke rede als zijne gebeden betroffen. Zij vloeiden voort uit geloof en hart, en voorzeker zijn de meeste toehoorders bijzonder voldaan huiswaarts gekeerd.

Na den afloop dier godsdienstige plegtigheid begaven zich een veertigtal personen tot een vrienden-maaltijd ten huize van den Heer King. Aan dezen, door de welwillende zorg van Mevrouw King, welvoorzienen disch werd over belangen der nieuw gebouwde kerk, over den toestand en de bevordering des Christendoms in het algemeen en in het bijzonder, met betrekking tot Batavia en Meester-Cornelis, gesproken. Ook werden zij die tot de daarstelling van het nieuwe kerkgebouw, elk naar hun vermogen, hadden medegewerkt, niet vergeten en hartelijk dank betuigd, en aangespoord voort te gaan met en in alles wat strekken kan tot heil der menschen.

Heb de goedheid, mijnheer de Redakteur, de vorenstaande regels een plaatsje in den Java-bode te vergunnen, en uwe pogingen te willen aanwenden tot het voltallig maken der som van *f* 12000; welke som, hoezeer ook voor het grootste gedeelte uit Schotland ontvangen, nog niet, wegens gebrek aan gelden, is kunnen worden bijeengebragt. Zullen Nederland en Nederlandsch-Indië ook in dit geval niet iets over hebben voor de goede en heilrijke zaak van het Evangelie?

Niet twijfelende aan uwe bereidwillige hulp, noem ik mij met achting.

Uw. Dw. Dr.
Batavia, 7 April 1863. P.

(1) Uitsluitend *dáár* en niet in andere kerken? *Red.*

Volgaarne voldoet de redaktie aan den wensch des inzenders zoowel wat de opname betreft van bovenstaand stuk als wat aanbeveling aangaat dezer aangelegenheid bij allen, die ontwikkeling en beschaving en godsdienstgevoel in deze kolonie op prijs stellen. *Red.*

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Door de Ned.-Ind. Levensverzekering en Lijfrente-Maatschappij is het volgende Extract-verslag verspreid:

U allen die, hetzij als aandeelhouders, hetzij als kontribuanten bij onze Maatschappij belang hebt, en ook U, die tot heden belangstellend toeschouwer zijt van onze verrigtingen, wij wenschen U geluk dat gij ook dit boekjaar ten einde hebt mogen zien loopen, en dat gij Uwe aandacht, welke wij onverdeeld inroepen, wijden kunt aan het Verslag, hetwelk wij thans over het 3de boekjaar zullen uitbrengen.

Het Bestuur met voldoening terugziende op de drie eerste jaren, doet zulks speciaal met het laatste derzelve.

Deelname toch, dát levenwekkend element van iedere Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente, is in den afgeloopen jaarkring zeer belangrijk te noemen, daar dezelve vermeerderde:

met verzekerd kapitaal. . . . . *f* 820,166.—,
met aanwas kontributiën voor levensverzekering van 's jaars. . . . . . . „ 50,831.88, en
met buitengewone stortingen voor lijfrente. „ 52,375.68;

zoodat het totaal bedrag, aftrek van vervallen posten, zoowel door achterstalligheid als ten gevolge van overlijden, op Ulto. December 1862 was aangegroeid tot

verzekerd kapitaal. . . . . *f* 2,274,716.—
geïnde kontributiën en stortingen. . . „ 520,706.79

Daartegenover staat een belangrijk bedrag van gedurende dit jaar betaalde schaden, te weten *f* 65,849.36, waarvan aan kapitaal in ééns echter slechts *f* 31,190.56, en verder aan weduwen-pensioen 's jaars *f* 2,800,—, maar voor welker jaarlijksche levenslange betaling is afgezonderd eene som van *f* 34,657,80.

Zoo deze cijfers aan den eenen kant zwaar drukken op de Winst-en Verlies-rekening van het afgeloopen jaar, het zij spoedig gezegd dat die rekening eene winst aantoont *f* 37,637.95, welke, gevoegd bij die der twee vorige jaren, na afzondering van een voorloopig dividend van 7½ pCt., nog een onverdeelde winst geeft van *f* 78,311.93.

Indien het bedrag der op overledenen betaalde schaden bedenkelijk moge schijnen, het is dit in werkelijkheid niet, zoolang die schaden beneden het cijfer blijven, dat jaarlijks daarvoor kan worden bestemd, en voortspruit uit de ontvangen kontributiën dergenen die, deelgenooten met hen, het leven hebben mogen behouden. Niet op te wegen zijn de schaden, tegen wat derzelver uitbetaling het lot verzacht heeft van hen, wier vaders en echtgenooten eerder werden opgeroepen dan zij dachten, en — hoezeer ook meest mogelijk gewaakt wordt tegen het aannemen van slechte lijven — „bij onverwachten dood uit te betalen" is het doel dezer Maatschappij.

Zoo het bestuur aan den eenen kant dus meent Deelhebbers, Contribuanten en zich zelven te mogen gelukwenschen met het tot nu toe verkregen resultaat, heeft het aan den anderen kant zich de vraag gesteld „of de overtuiging algemeen doorgedrongen is in deze gewesten van het nut der verzekeringen, van het zedelijk verpligt zijn, jegens nablijvende echtgenooten en kinderen vooral, om voor onverwachten dood te zorgen?" en die vraag, het zij openhartig gezegd, niet bevestigend k[...] beantwoorden.

Het Bestuur weet dat van uitstel dikwerf afstel ko[...] van de onbekendheid van velen, — het opzien tegen [...] om inlichtingen tegen formaliteiten, — maar het meent toch [...] ernstig ieder te mogen aansporen, het belang der hunne[...] harte te nemen, en evenmin te rekenen op lang leven [...] voordurenden voorspoed.

De pogingen zullen steeds daartoe strekken om de werk[...] uit te breiden, zoowel in het belang van nog onverzeke[...] die kunnen sterven, als ook omdat ruime deelname de [...] steeds hechter maakt, en dáárom wordt vooral de medewe[...] ingeroepen van de verzekerden, opdat ieder in zijn kri[...] doel helpe bevorderen; en zoo het Bestuur zijne beste [...] ten aanwendt, zal het beroep op de belanghebbenden oo[...] vergeefs zijn.

Geboekte kontributiën en stortingen van 16 Januarij 1[...] tot Ulto. December 1861. .	*f* 322,164.[...]	
Bijgekomen in 1862. . . .	„ 198,542.[...]	
Totaal Ulto. December 1862.	*f* 520,706.[...]	
Jaarlijksche kontributiën bedragen thans .	*f* 104,461.[...]	
Uitbetaalde schaden beliepen 31 Dec. 1862.	*f* 90,946.[...]	
(hieronder zijn Weduwen-pensioenen (levenslang) en Weezenfondsen te zamen *f* 3,900.— 's jaars, doch waarvoor een kapitaal is afgezonderd van *f* 47,621.63.		
Kapitaal en waarden		*f* 634,322.4[...]
Voor uitzetting op vastigheid. .	*f* 472,000.—	
„ beleening op effekten . .	„ 90,843.75	
„ „ „ obligatiën (waarbij onder waarborg van levensverzekering- en lijfrente-kontrakten door de maatschappij uitgegeven. .	„ 8,600.—	
Effekten	„ 7,239.11	
Escompto's, als: Vendu-acceptatiën *f* 30,548.41, ander Handelspapier „ 16,391.20		*f* 46,93[...]
In rekening courant bij de Ned.-Ind. Esc.-maatsch.		„ 8,700[...]
		f 634,32[...]

waarvan tegen 9	pCt.	*f* 59,191.20
„ 8	„	„ 16,270.—
„ 7½	„	„ 251,643.75
„ 7	„	„ 220.000.—
„ 6¾	„	„ 45,000.—
„ 6½	„	„ 30,548.41
„ 4½ en 4	„	„ 11.669.11
		f 634,322.47

gemiddeld tegen $7\frac{1}{10}$ percent.

Intrestrekening wierp eene meerdere bate af van *f* 5,894.7[...]

Winst- en verliesrekening toont over 1862 een zuiver sa[...] aan van *f* 37,637.95, waardoor een voorloopig dividend aan aandeelhouders van 7½ pCt. [...] worden uitgekeerd, waarna de

Onverdeelde winst, waarin de kontribuanten deelen voo[...] als Bonus, en aktiehouders voor ⅓, als Suppletoir divide[...] nog bedraagt *f* 78,311.93.

Aandeelen. In 1862 werden slechts 29 aandeelen overgeschre[...]

Bestuur. In de leden van hetzelve had geene mutatie pla[...] Direkteur C. F. W. Wiggers van Kerchem keerde uit Europa te[...]

Personeel. Werkt allezins voldoende.

Agentschappen. Toonden veel ijver. Maar onze meeste [...] tuurlijke agenten overal moeten zijn aandeelhouders en ko[...] tribuanten zelven, het is hun eigen belang.

Het kantoor in Nederland wordt in werking gebragt. Heeren A. W. van Eeghen als kommissaris, Mr. M. J. [...] Lange en A. Dojjer Jzn. als gemagtigden.

Verder volgt een Extrakt-Balans onder anderen aantoonend[...] dat is afgezonderd voor:

Diverse levensverzekering-kontrakten de kontante waarde der polissen		*f* 51,976.[...]
Weduwenpensioen en weezenfonds 's jaars *f* 3,900.— waarvoor afgezonderd een kapitaal van . . .		„ 47,621.[...]
Diverse lijfrente-kontrakten, voor lijfrente-kontr., uitzet- en opvoeding-fonds.		„ 257,349.[...]
Onverdeelde winst, over drie jaren		„ 78,311.[...]
Kapitaal gefourneerd. . . .	*f* 200,000.—	
ongefourneerd	„ 300,000.—	
		„ 500,000.[...]
Uitgezette gelden.		„ 644.322[...]

Het bestuur eindigt dit verslag met de maatschappij in [...] voortdurende medewerking van iederen belangstellende in een[...] inrigting, welke algemeen welzijn beoogt, aan te bevelen[...] en hen tot deelname uit te noodigen, die hoewel zulks nutti[...] of noodig mogt zijn, tot heden nog niet toegetreden zijn; dat [...] zich ter goeder ure mogen herinneren dat:

Weinig van velen bij gezondheid en voorspoed, van groo[...] hulp is voor treurenden en in tegenspoed.

Afloop der Effektenveiling van 10 April 1863 bij Gebr[...] Roselje & Co.

Aandeelen Assurantie Maatschappijën groot *f* 5000, waar[...] gefourneerd 10 pCt: of *f* 500, met dividend van af bijgevoeg[...] datums.

7	aandeelen Koloniale Zee- en Brand- 1 Januarij 1863.	97,50 à 99	pC[...]
4	„ Nederlandsche Lloyd. 1 Jan. 1863.	113,50 à 115	id[...]
10	„ Javasche Zee- en Brand- id.	120 à 122,75	id[...]
7	„ Ned.Ind. Zee-en Brand- 1 Julij 1863.	213 à 214,25	id[...]
9	„ 2e Ned Ind. Zee-en Brand- id.	118,75 à 119,25	id.
10	aandeelen Ned. Ind. Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij, groot *f* 500, waarop 40 pCt. gefourneerd of *f* 200 per aandeel met dividend van 1 Jan. 1863.	107 à 109,50	id.
11	aandeelen Escompto Maatschappij, à *f* 1000, volgefourneerd, met dividend van 1 Januarij 1863	105 à 105,50	id.

Op Donderdag den 9den ll. heeft Mr. van Ronkel als beklaagd[...] betrekkelijk de zegelordonnantie vermeld, voor het Residentie[...] geregt gekompareerd. De *adjunct-fiskaal voor de politie* fungeerde. De beklaagde wist dat de regter in dezen de aanbren[...]ger of wel de klager was. (Art. 59 der zegelord.) Dat wa[...] te zien aan de keerzijde der geïncrimineerde ongezegelde papieren, waarop de klagt was uitgedrukt. Op grond nu van art[...] 36 R. O., art. 268 Strafv. alin. 3, art. 270 en art. 274, hee[...] de beklaagde geoordeeld, dien regter, als klager, te moete[...] wraken, zooals hij dan dadelijk heeft gedaan, en waarvan het gevolg was, dat met het verhoor en onderzoek der begane over[...]treding van policie of plaatselijke keur voorloopig niet ko[...] worden voortgegaan.

Hoe het nu verder zal gaan, is tot nog onbekend. Wie i[...] nu le kompetente regter bij de overtreding van art. 29 der ze[...]gelordonnantie door een magistraat begaan, luidende: Op een gelij[...] zegel zullen geschreven worden alle dispositiën of besluiten, enz[...]

(*Aangeboden*).

Omtrent het Concert gisteren avond door de Maatschappij van Toonkunst in den Schouwburg gegeven, kan worden medegedeeld, dat hoewel de netheid van uitvoering van verschei[...]dene nummers veel te wenschen overliet, het geheel ook vee[...] stof tot tevredenheid opleverde. Vooral het laatste stuk (vioolsolo) werd algemeen verklaard „*paling bagoes*" te zijn.

In de *Arnhemsche Courant* van 20 Februarij ll. komt een wel geschreven artikel voor over de geldcirkulatie in Nederlandsch-Indie. Dewijl dit artikel allezins der aandacht waardig is, zullen wij er thans niet over in beschouwingen treden, maar het geheele stuk in ons volgend nommer opnemen.

Men deelt ons mede dat het te Cheribon allerellendigst met den rijstbouw is gesteld, door het uitblijven van regen. Vrouwen en kinderen worden uit de dessa's geprest, om het weinige water wat er is ter besproeijing te doen dienen.

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia,

VAN 8 TOT 16 APRIL 1863.

HOTEL DES INDES. J. E. Akkeringa, J. A. May, van Buitenzorg. — J. F. H. Stolte, van Singapore. — Dunlop, van Samarang.

JAVA-HOTEL. A. van Brink, van Melbourn. — Hallegraaf, van Soerabaija. — Mevrouw Winterink, van Onrust.

HOTEL DER NEDERLANDEN. Pruis en Echtgenoot, van de Reede.

BIJVOEGSEL VAN DEN JAVA-BODE

van Zaturdag 11 April 1863, No. 29.

Aangekomen Passagiers van Batavia.

VAN 8 TOT 10 APRIL 1863.

Met het Ned. Ind. stoomsch. *Oenarang*, kapt. Kramer, Luitenant kolonel van Dalen, Echtgenoot en één kind, de heeren Thooft en Echtgenoot, J. J. Bergman, Dunlop, Doornik, Johan en Echtgenoot, Thomas, Aganoor, Reiss, Beijnon, Vriesman, Heijmeijer, Bake met één kind, van der Poll, Echtg. en twee kinderen, Hallegraef, Hooglandt, Dekker, F. H. Schmidt, Mevrouw van Spall en twee dochters, Mejufvrouw Bake en Z. M. troepen, van Soerabaija en Samarang.

Soerabaija. — Ter aanvulling van het voorkomende in ons nummer van 11 en 14 Maart jl. omtrent de in deze residentie plaats gehad hebbende overstrooming kunnen wij nog het volgende melden.

Den 20sten Februarij jl. rees het water in de Solo-rivier zoodanig, dat de oude weg bij de dessah Banaran onder Bodjonegoro aan de grens dier afdeeling werd overstroomd en eene doorbraak in den dijk over eene lengte van 60 voeten plaats vond, waardoor het water zich om Babat over de velden heeft verspreid.

De dijk is door de bevolking van de afdeeling Bodjonegoro, geholpen door die van Babat, hersteld.

Verder beneden Grissee werden door dezen bandjir 10 bouw zaadpadi en 50 bouw padi-aanplant, benevens 2 vischvijvers onder water gezet, doch de hierdoor aangerigte schade is van weinig beteekenis.

Op den 5den Maart begon de Solo-rivier op nieuw te rijzen en op den 8sten daaraanvolgende stond het water over eene lengte van ongeveer 5 palen, op sommige plaatsen een voet hoog, op den weg van Sidajoe naar Lemongan bij Flawe.

Van den 10den tot den 18den werden in de distrikten Bingawandjero onder Grissee, Lamongan en Tambangan onder Sidajoe overstroomd 155 dessa's en ruim 5000 bouw land, waarvan zijn weggespoeld 1907 beplante sawahs en 441 tegalvelden.

Ook werden nog overstroomd 456 bouw vischvijvers, waardoor de meeste visschen zijn verloren gegaan.

Op verschillende plaatsen in de dessa's en op de velden stond het water 5 voeten hoog en hebben de bewoners hun heil moeten zoeken in prauwen.

Sedert den 18den Maart is het water in de Solo-rivier vallende en bestond er hoop, dat de overstrooming binnen weinige dagen zoude zijn afgeloopen.

Ten gevolge van zware regens werden in het distrikt Lingkir vele streken onder water gezet, braken de water-reservoirs te Medjenan en Magarang door en spoelden 4 bruggen te Kedoeng Pring, Medjenan en Magarang weg.

Bij de bevolking is nog genoegzaam padi voorhanden, om daarmede na afloop van het water de velden op nieuw te beplanten.

Op den 7den Maart jl. is de dijk nabij Pagendingan (afdeeling Modjokerto) doorgebroken. De breuk is ontstaan ter hoogte van Soeko-Dono, dessa Pagendingan, even beneden het eiland, dat zich beoosten Tjowalong bevindt.

Bij opmeting is bevonden, dat de breuk eene lengte had van 52 Rhijnl. roeden, terwijl het gedeelte van den dijk, dat geheel hernieuwd moet worden, eene lengte heeft van bijna 18 Rhijnl. roeden, zoodat de gezamenlijke lengte bedraagt ongeveer 70 roeden. De diepte was betrekkelijk gering.

Het aantal sawahs, dat onder water werd gezet, bedroeg omstreeks 850 bouw, waaronder ± 200 bouws met bibit en 80 bouw met suikerriet beplant.

Benkoelen (Maart). — Ter hoofdplaats Benkoelen zijn gedurende deze maand 3 personen door de natuurlijke pokken aangetast, waarvan één is overleden.

In de afdeelingen Laïs, Ommelanden, Seloema en Kauer nam die ziekte voortdurend af, zoodat de hoop bestond, dat zij spoedig geheel zoude zijn geweken.

Van den kontroleur der afdeeling Kroë is het berigt ontvangen, dat eene naar Benkoelen bestemde prauw-pentjalang ten gevolge van een opkomenden storm in de nabijheid van Blimbing is gestrand. Van de lading, bestaande uit ± 380 koelaks olie, is slechts een klein gedeelte gered kunnen worden.

Ter hoofdplaats van de afdeeling Laïs heeft een storm gewoed, waardoor aan de gezaghebbers-woning aldaar zooveel schade is toegebragt, dat zij onbewoonbaar is geworden; daarenboven is de gevangenis ingestort en hebben de zout- en peperpakhuizen zoodanig geleden, dat zij onmiddelijk gerepareerd moesten worden.

In de verschillende afdeelingen werden in de maand Maart jl. 1 tijger en 4 krokodillen gedood.

Ter hoofdplaats kostte de rijst *f* 6 en in de binnenlanden van *f* 4 tot *f* 7 de pikol.

In de Oeloe-Ngalam heeft zich een troep van ± 100 olifanten vertoond, die een 32tal bedangs ladang heeft verwoest en door eene patrouille van gewapende policie-dienaren is verjaagd.

Ook in de afdeeling Ommelanden en het distrikt Soengi-Krbë heeft zich een 30tal dezer dieren vertoond, welke eveneens zijn verdreven.

Riouw (Maart). — De weêrsgesteldheid gedurende deze maand kenmerkte zich door eene drukkende warmte.

De gezondheidstoestand der bevolking was bevredigend.

Op den 6den Maart werden ter hoofdplaats Riouw aangebragt twee schepelingen van het Amerikaansche schip *Mary-Ann*, kapitein Wilson, dat acht dagen vroeger niet ver van straat Doerian was gestrand en vergaan.

Volgens hunne verklaring hadden de kapitein en de overige equipage zich in de booten kunnen redden, waarmede zij naar Singapore vertrokken.

De twee bedoelde schepelingen, die getracht hebben zich met zwemmen te redden, zijn op het eiland Boeroeng aangeland, waar zij door twee Maleijers van Poeloe-Trong werden opgenomen en naar Tandjong-Pinang overgevoerd.

Nadat zij voorzien waren van kleederen en leeftogt, zijn de twee schipbreukelingen op hun bepaald verlangen dienzelfden dag met de sampan, waarmede zij ter hoofdplaats gekomen waren, naar Singapore vertrokken.

Op den 31sten Maart werd bij gelegenheid van het Lebaranfeest aan ZH. den onderkoning van Riouw door de ambtenaren en de officieren van het garnizoen ter hoofdplaats een officieel bezoek gebragt.

Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. — Per telegraaf via Soerabaija zijn de volgende berigten, loopende tot den 3den dezer, ontvangen:

In het distrikt Margasari hebben de volgelingen van Goesti Kassan de kampong Padang Moening aangevallen en eenige der bewoners vermoord.

Eenige opstandelingen onder Noro en Nahoedin hebben in vereeniging met een veertigtal Passirezen getracht onrust te verwekken in Amoenthai, Tabalong en Balangan.

Een huis in de kampong Sikantong, waarin zich eene bende opstandelingen onder zekeren Soeran bevond, is door eene patrouille onder den luitenant Selleger omsingeld geworden: twaalf opstandelingen, waaronder de aanvoerder, zijn bij die gelegenheid gedood.

Te Awajang werd tijdelijk eene kolonne van 100 man gestationneerd, om het Pentapsche van vijanden te zuiveren.

De ons getrouwe Pangatoe-Bakar van Pramassan-Amandit is bij een aanval der opstandelingen op zijne kampong gesneuveld.

De kapitein Ghene heeft den vijand uit zijne versterkte stelling te Batoe-Lakki verdreven.

Praboe-Djaja, alias Goesti-Demang heeft zich te Kendangan onderworpen.

Z. M. stoomschip *Celebes*, bestemd om de werkzaamheden aan de hulp-benting aan de Teweh te beschermen, is beneden Moeara-Mantallat aan den grond geraakt.

De gouvernements stoomer *Boni*, waarop de wd. civiel gezaghebber van de Kleine Dajak zich tot het doen eener inspektie-reis in de Kapoeas bevond, is tengevolge van het lage water eveneens op het droge geraakt.

Z. M. stoomschip de *Vecht* is naar Poeloe-Laut vertrokken om de zeeroovers aldaar en langs de Oostkust van Borneo zooveel mogelijk afbreuk te doen.

Op den 1sten April jl. heeft een officier met 40 man post gevat te Tandjong-Selatan in de Tanah-Laut, om de bevolking tegen de verwacht wordende aanvallen der zeeroovers te beschermen.

(*Jav. Ct.*)

OFFICIEELE BERIGTEN.

EXTRAKTEN *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BUITENZORG, den 7den April 1863 (No. 14).

Gelezen de ministeriële dépêche van 2 Februarij 1863, Lt. AAz, no. 3/120:

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens magtiging des Konings:

1o. de traktementen der opzieners van policie te Peterongan en Tengang (Samarang), thans bedragende *f* 12 (*twaalf gulden*) en *f* 15 (*vijftien gulden*) 's maands, te brengen op *f* 30 (*dertig gulden*) 's maands voor ieder, en aan elk hunner toe te voegen twee oppassers, ieder op eene bezoldiging van *f* 8 (*acht gulden*) 's maands;

2o. te bepalen, dat zal worden in dienst gesteld een Europeesch opziener bij de policie te Boeloe (het westelijk gedeelte der stad Samarang) op een maandelijks inkomen van *f* 30 (*dertig gulden*) met toevoeging van twee oppassers, elk op een traktement van *f* 8 (*acht gulden*) 's maands.

Ten tweede: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

BUITENZORG, den 7den April 1863 No. 15.)

Gelezen de missive van den minister van Koloniën van 5 Februarij 1863, Lt. AAz, no. 12/150;

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens magtiging des Konings, bij het betrekken der nieuwe in aanbouw zijnde gevangenis voor Europeanen en daarmede gelijk gestelde personen te Samarang toe te staan:

een Europeesch cipier op	*f* 1,800	's jaars.
benevens vrije woning in het gesticht.		
een substituut op	„ 600	„
een Europeesch sleutelbewaarder op	„ 360	„
twee Europesche mandoers, ieder op	„ 240	„
vier inlandsche oppassers, ieder op	„ 96	„
voor schrijfbehoeften	„ 50	„
tegen intrekking van het voor de oude gevangenis toegestane personeel van:		
een cipier op	*f* 1,200	's jaars.
een schrijver op	„ 107	„

Ten tweede: enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene-Sekretaris,
A. LOUDON.

Bij Koninklijk besluit van den 31sten December 1862, no. 73, is de met verlof in Europa aanwezige gewezen ambtenaar bij het boschwezen in Nederlandsch-Indië H. W. Balzar, laatstelijk op wachtgeld, op verzoek, eervol, uit 's lands dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen.

Bij Koninklijk besluit van den 1sten Februarij 1863, no. 21 is de met verlof in Nederland aanwezige Oost-Indische hoofd-ambtenaar mr. J. H. Donker Curtius, laatstelijk Nederlandsch-kommissaris voor Japan en Siam, op verzoek, eervol, uit 's lands dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen.

Civiel Departement.

Verleend:

Een eervol ontslag uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, aan den ontheven resident der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, E. F. van Bentheim Teklenburg Rheda.

Benoemd:

Tot lid in den residentie-raad te Benkoelen J. C. Botter, ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens haven-en pakhuismeester ter gemelder plaatse.

Toegevoegd:

Tijdelijk aan den resident der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, ten einde op het residentie-bureau te Bandjermasin te worden werkzaam gesteld, de ambtenaar op wachtgeld A. O. Burgemeestre, laatstelijk kommies-kashouder op Timor.

Vergund:

De uitoefening van het beroep van landmeter aan L. C. E. Kniphorst, kontroleur der derde klasse bij de landelijke inkomsten en kultures, en aan P. M. toe Water.

Goedgekeurd:

Dat door den Direkteur der Kultures

BIJ DE LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES,

Is geplaatst:

In de afdeeling Krawang, ter beschikking van den adsistent-resident aldaar, de benoemde ambtenaar ter beschikking O. A. Burnabij Lautier.

BIJ DE WEES- EN BOEDELKAMER TE TERNATE.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, uit zijne betrekking van sekretaris C. G. J. van Renesse van Duivenbode, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezene diensten.

Benoemd:

Tot sekretaris, W. Hendrik, klerk op het residentie-kantoor aldaar.

Goedgekeurd:

Dat door den Resident van Palembang,

BIJ DE SUB-KOMMISSIE VAN ONDERWIJS ALDAAR.

Is ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, als lid, mr. J. J. Schneither, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezene diensten.

Is benoemd:

Tot lid, T. van Ketwich, luitenant-kolonel, militaire-kommandant te Palembang.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De inspekteur der Posterijen in Nederlandsch-Indie herinnert bij deze belanghebbenden, dat de eerstvolgende Mailstoomer den 15den dezer zal vertrekken, zoodat de BRIEVENPAKKETTEN, daarmede te verzenden, bij het Postkantoor te *Weltevreden* zullen worden gesloten op

Dingsdag den 14den April aanst.

des avonds ten 8 ure, voor Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Op Dingsdag den 21sten April aanst. zullen Postpaketten worden gesloten voor

BANDJERMASIN,

te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

Op Woensdag den 22sten April a. s. zullen Postpakketten worden gesloten voor

PADANG en BENKOELEN,

te verzenden met een der Stoomschepen van *W. Cores de Vries.*

De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Huis-Kollekte

Ten behoeve van de diakonie-armen der Evangelische gemeente te Batavia.

Op Maandag den 13den April, om de west, buiten de stad, eerste gedeelte, bevattende Noorwijk, den Gang-Patjenongan, Batoe-Toelies, Rijswijk van af de Citadel tot aan de Societeit de Harmonie en de Sekretrie-laan, de heer G. Kolff.

Op Dingsdag den 14den April, om de west, buiten de stad, tweede gedeelte, bevattende Rijswijk van af het Kerkhof, den Gang-Chaulan, Molenvliet, Berendrechtslaan, den Gang-Ketapang en de Prinsenlaan, de heer J. B. M. Boshouwer; om de west, binnen de stad, vijfde gedeelte, bevattende al de straten en grachten der stad, bewesten de Groote-Rivier, de heer J. Falk.

Op Woensdag den 15den April, om de west, buiten de stad, vierde gedeelte, bevattende Tana-Abang tot aan het Kerkhof en den Gang-Scott, de heer G. Hoeven.

Op Donderdag den 16den April, om de west, buiten de stad, derde gedeelte, bevattende het Koningsplein en Gang-Polones, de heer G. P. Landberg.

Op Zaturdag den 18den April, om de oost, buiten de stad, zevende gedeelte, bevattende Jacatra, Goenong-Sahari, den Gang Kamaijoran en den Gang Kadiman, de heer J. Schoonderbeek.

Op Maandag den 20sten April, om de oost, binnen de stad, zesde gedeelte, bevattende al de straten en grachten beoosten de Groote-Rivier, de heer G. A. de Lange.

Op Dingsdag den 21sten April, om de oost, buiten de stad, achtste gedeelte, bevattende Bazaar-Baroe en Weltevreden tot aan het Hospitaal en Bazaar-Senin, Th. E. de Nijs Bik.

Op Woensdag den 22sten April, om de oost, buiten de stad, negende gedeelte, bevattende van de brug bij Kampong-Bali, den weg naar Meester-Cornelis tot aan het land Matraman, de heer B. V. Houthijsen.

Op Donderdag den 23sten April, om de oost, buiten de stad, tiende gedeelte, bevattende van af het land Matraman tot aan Bidara-Tjina, de heer P. F. Willems.

Op Vrijdag den 24sten April, om de oost, buiten de stad, elfde gedeelte, bevattende Bazaar-Senin, Parapattan met den Gang-Kwini en den Gang-Mendjangan tot aan het Koningsplein en het land Menting, den nieuwen weg achter het Koningsplein en Gang Kebon-Siri, de heer C. Walbeehm.

Het Kollegie van Diakenen der Evangelische Gemeente te Batavia,
W. SUERMONDT Wz., *Preases.*
Ter ordonnancie van hetzelve:
J. SCHOONDERBEEK, *Scriba.*

Vertrekkende Personen.

R. B. Torrance. — Mevrouw C. Hartmann von Schmidt auf Altenstadt. — J. D. Hooglandt Azn. — H. W. Wood en familie. — J. J. Bergmans. — L. D. Dassori repartrieert.

BRITSCH-INDIE.

De koning van Burmach heeft de uitvoerregten van timmerhout van 25 pCt. op 10 pCt. teruggebragt en die van andere artikelen van uitvoer van 12 pCt. op 6 pCt. gesteld.

PINANG.

De ziekte onder de nootmuskaatboomen neemt meer en meer toe. Op de meeste plantages is bijna geen enkele gezonde boom meer te vinden. Zelfs in een paar tuinen die nog iets van hun vroeger aanzien behouden hebben, kan men ontwaren, dat de boomen zijn aangetast. Zelfs de fraaije plantage in de stad, welke men geheel verschoond achtte door hare geïsoleerde ligging, en die tot onlangs nog een frisch aanzien had, is thans geducht door de ziekte aangetast, en naauwelijks kan men er een enkelen frisschen groenen tak in aantreffen.

(*Pinang Gazette.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

(*Van den specialen korrespondent van den Java-Bode.*)

'S GRAVENHAGE, 25 Februarij 1863.

— Nog is Polen niet verloren. Het is nog niet zoovele jaren geleden dat, onder de regering van dezen zelfden keizer Napoleon III, een Duitscher, die dit spreekwoord gebruikte, terwijl hij een partij billard speelde in een koffijhuis te Parijs, door de politie werd in hechtenis genomen en over de grenzen gebragt. Thans herhalen de Fransche officiele en officieuse bladen die verklaring in allerlei vormen, en wat de dagbladen zeggen wordt door velen beschouwd, als de voorboden van hetgeen de Fransche regering doen zal. Ook Engeland schijnt het herstel van het koningrijk Polen in de hand te willen werken en Oostenrijk houdt zich onwrikbaar bij zijn besluit om Rusland niet te steunen. Het voornemen daartoe door Pruissen aan den dag gelegd en zijn eerste stap in dien geest, wordt zoo sterk afgekeurd èn door de volksvertegenwoordiging bij eene motie, èn door de groote mogendheden — Rusland natuurlijk uitgezonderd — dat het er op terug moet komen. De Polen zullen dus ongestoord eene poging mogen doen om zich van het Russische juk te bevrijden en de onafhankelijkheid te heroveren, die hun alleen door het regt van den sterkste ontnomen is. Zal die poging gelukken? Polen is zeker niet tegen Rusland opgewassen, maar terwijl in het voormalig koningrijk zelfs de vrouwen en kinderen het hunne toebrengen in den nationalen strijd, kan Rusland er slechts betaalde soldaten heen zenden, die, al vormen zij geregelde troepen, op den duur niet kunnen zegevieren over een eendragtig voor zijne vrijheid strijdend volk. Zoo de omwenteling zich staande houdt tot het voorjaar, dan beweert men, dat het pleit zal beslist wezen en Polen in staat zal wezen zijn overweldiger het hoofd te bieden. Thans wordt het gesteund door alle revolutionnaire vereenigingen in Europa; dan zal het gesteund worden door intervenierende mogendheden. Mogt Pruissen, zoo zegt men, zich met Rusland vereenigen, om het juk te herstellen, dan zou Frankrijk de Rhijnprovinciën bezetten en dan — was de algemeene oorlog uitgebroken, waarover men nu, misschien meer uit vrees dan op goede gronden, spreekt.

De Poolsche kwestie heeft voor het oogenblik in de belangstelling van het algemeen het Pruissische konstitutionnele vraagstuk op den achtergrond doen geraken. Daar blijft intusschen nog altijd die vreemdsoortige verhouding bestaan, tusschen een konstitutionnelen vorst, die monarch wil wezen, en eene volksvertegenwoordiging die zich daartegen verzet en gesteund wordt door het geheele volk. Pruissen is op den gevaarlijksten weg, en de oude koning, door gehoor te geven aan influisteringen eener kleine partij, die van tradities leeft en illusies beoogt, zet kroon en scepter op 't spel. Zijne daden bewijzen, hoe weinig een konstitutie beduidt, als men met een volk te doen heeft, die zich naar den geest er van niet gedragen wil. Het konstitutionnele vraagstuk is dan ook een der moeijelijkste van onze tegenwoordige maatschappij. Wie er nog aan twijfelen mogt, erlangt de overtuiging er van door de lezing van een onlangs verschenen geschrift van den voormaligen minister professor J. Bosscha, den bekenden schrijver van het leven van Willem II. Zijn geschrift, Kroon en Ministers is de titel, bevat een inderdaad belangrijk resumé van onze ministeriele geschiedenis — indien men het zoo noemen mag — sedert de oprigting van het koningrijk der Nederlanden, en levert menige wetenswaardige bijdrage omtrent de ministeriën uit den laatsten tijd. De heer Bosscha, die zelf minister en lid der kamer geweest is, kent de zaken van nabij en zijne voorstelling is helder en beknopt en geschreven in den zuiveren schoonen stijl, die zoo te regt in zijn leven van Willem II geprezen wordt. Het boekje schijnt geschreven naar aanleiding van het werk van den heer Cornets de Groot, die zijne korte ministeriele loopbaan in een onjuist daglicht heeft gesteld. Die onjuistheid te herstellen was het doel van den heer Bosscha, maar hij heeft het tevens noodig geacht door een exposé van feiten aan te toonen, dat meer en meer het souverein gezag der vorsten van Oranje opgewogen en beheerscht is door het souverein gezag van het volk. Nog een stap en 't is met het Koningschap gedaan. „Laat men," zoo vraagt hij, „het Koningschap nog een tred lager dalen, zou het dan niet op den bodem staan, waar het de kroon moet nederleggen om de overheid eener republiek te worden?" Als de eigenlijke oorzaak van dat verval wijst hij op de ministeriele verantwoordelijkheid in verband met het regt der Kamer, door de Ministers zelven haar toegekend, om eene begrooting, om redenen buiten de begrooting gelegen, te verwerpen.

Wat de kwestie van het ministerschap des heeren Cornets de Groot betreft, de heer Bosscha deelt diens komst en aftreding in het breede mede. Zijn verhaal komt hierop neder: Den 9den Januarij 1860 trad jonkheer J. C. Cornets de Groot van Kraaijenburg op. De ministers betwijfelden of hij wel de gedragslijn zou volgen, die tot hiertoe ons Koloniaal beleid had bestuurd. Vooreerst omdat de heer Baud in 1850 zijne benoeming had afgeraden tot tijdelijk landvoogd van Nederlandsch-Indie, omdat hij van zijne medestanders tot zijne tegenstanders was overgegaan. In de tweede plaats, omdat men wist dat de heer Cornets zeer ingenomen was, althans geweest was, met pogingen om het konsignatiestelsel te wijzigen, van daar ook de mislukking zijner kandidatuur voor de Kamer te Amsterdam. Eindelijk omdat in een geschrift in 1853 door hem uitgegeven geheel andere beginselen werden voorgestaan, dan in het regerings-reglement van 1854 zijn opgenomen. — Tegenover die redenen van bezwaar werd aangevoerd, dat de heer Cornets weder veel meer tot zijne vroegere beginselen was teruggekomen. Inderdaad had hij eenige hoofddenkbeelden van Koloniaal bestuur schriftelijk voorgedragen, voldoende om zijne aanstaande ambtgenooten te doen gelooven, dat zij met zijne rigting in het Koloniaal beleid zouden kunnen instemmen. Nadere bespreking zou — zoo werd verzekerd — volkomen geruststelling geven en de gelegenheid daartoe zou zich zeer spoedig voordoen. — Toen er sprake was van de benoeming van den opvolger des heeren Pahud, drongen de ministers er op aan eerst de beginselen van hun ambtgenoot te kennen. Hij trad toen in eenige beschouwingen; bij het voorlezen der notulen in de volgende vergadering wilde hij het doen voorkomen, of die beschouwingen een programma waren, waarmede zijne ambtgenooten zich hadden vereenigd. Dit werd door dezen ten stelligste ontkend. Tot tweemalen toe deed hij mededeeling van denkbeelden, maar nog niet van beginselen: deze zouden later blijken bij de wetten die hij toezegde. Daarop had het incident met den heer van Hall plaats, die voorstelde den koning te verzoeken in plaats van weder een minister-president voor een jaar te benoemen, die benoeming om de drie maanden door de ministers te doen plaats hebben. „De schraudere staatsman wist wel bij zijne ambtgenooten hoog genoeg aangeschreven te staan om, zoo de koning in het voorstel bewilligde, de hoop te kunnen hebben elke drie maanden tot voorzitter te zullen worden benoemd." Dit voorstel ondervond tegenkanting. Van Hall vroeg en verkreeg zijn ontslag. De Kamer beweerde dat nu ook het geheele Kabinet moest aftreden. In die periode viel de behandeling der wet op het Koloniaal batig slot. De Kamer wilde de Koloniale beginselen hooren van het Kabinet en niet van een persoon. De minister van Heemstra verzocht dat men den heer Cornets de Groot zou hooren. Deze zelf verklaarde er hoogen prijs op te stellen zijne denkbeelden mede te deelen. De Kamer bepaalde toen een dag daarvoor, maar vóór die dag aanbrak, 2 Maart 1862, had het ministerie in massa zijn ontslag gevraagd, en de verklaring van beginselen is tot den huidigen dag niet geschied.

Ziedaar een, voor mijne korrespondentie misschien wel wat te lang, resumé van het werkje van den heer Bosscha, voor zooveel het ministerschap van den heer Cornets de Groot betreft. Zoo het geschrift in Indië komt, kan ik u de lezing er van in zijn geheel niet genoeg aanraden, al vereenigt gij u ook niet met die konklusie omtrent de verplaatsing van het souverein gezag.

Gelukkig is dit vraagstuk bij ons slechts een vraagstuk op papier, althans voor het oogenblik, en zijn de omstandigheden niet van dien aard, dat het ernstige bezorgdheid behoeft in te boezemen. Alleen dan wanneer dit ministerie wederom in moeijelijkheid werd gebragt door eene verwerping der begrooting van Koloniën bij de Eerste Kamer en de klove tusschen de twee takken der wetgevende magt werd van dien aard, dat de Koning beslissen moest, en zijne beslissing niet viel in den geest der Tweede Kamer, zou hier eene krisis ontstaan, waarvan de oplossing niet in onze grondwet is te vinden. Wij hopen dus maar dat de Eerste Kamer verstandig genoeg zal zijn om hare dwaling in te zien, en niet de rol van opposant tegen het Gouvernement en de Tweede Kamer te zamen zal willen handhaven. De heer Fransen van de Putte heeft zeer zeker beter takt om zijne beginselen te verdedigen dan zijn voorganger, en hij is begonnen met de kultuurwet in te trekken, „daar zij omwerking behoeft." Die twee omstandigheden, vereenigd met den steun, dien hij welligt bij zijn vader, lid der Eerste Kamer, vinden zal, geven grond tot de verwachting, dat de zaken nog een gunstiger loop zullen nemen, dan men aanvankelijk duchtte.

Zoo de kultuurwet voor het oogenblik buiten behandeling is gesteld, de definitive begrooting van het IXde hoofdstuk zal aanleiding genoeg geven, om de beginselen van den nieuwen minister van Koloniën te leeren kennen. In sommige dagbladen is intusschen zooveel kwaad van hem gezegd, dat men nu reeds ten volle overtuigd kan wezen dat hij beter is dan zijne reputatie. Een paar ambtenaren aan zijn departement, die van hunne positie gebruik maakten, om de Koloniale oppositie op de hoogte te houden en te voeden, hadden bij de optreding van dezen minister eene ernstige waarschuwing ontvangen: alles zou vergeten zijn, maar bij hervatting van dit oneerlijk werk zou ontzetting uit hun ambt het onmiddelijk gevolg zijn.

Welke gevolgen het hebben kan, indien officiele bescheiden niet geheim blijven, bleek uit het volgende voorval — altoos indien het waar is, wat algemeen verzekerd wordt. Een Indisch officier, onlangs gerepatrieerd, moet zich bij den laatst afgetreden minister van Koloniën hebben aangemeld, en hem gevraagd hebben, hoe deze, in een bijzonder geval, over hem had gerapporteerd. Ten uwen gunste, moet de heer Uhlenbeck hebben gezegd, waarop de officier hem kopij van het rapport voorlegde, dat alles behalve ten zijnen gunste was. Daarop is eene scêne gevolgd, die acht dagen lang door het publiek is besproken. Van een duel heeft men nog niets gehoord, — dat is wonder; wij leven nu juist in een dueltijd.

Even als voor de straatjeugd een tijdperk voor tollen en hoepels en vliegers aanbreekt, en de een naauwelijks zijn speelgoed te voorschijn heeft gehaald, of de ander neemt het zijne, zoo schijnt ook het duelleren aanstekelijk te wezen. Telkens hoort men er thans van, en niet allen eindigen gelijk die, waarvan ik u eenigen tijd geleden schreef. Dezer dagen werd daarvan de graaf van Rechteren het slagtoffer. Hij was sekretaris bij ons gezantschap te Weenen en kreeg daar een twist met den sekretaris van het Fransche gezantschap, waarvan het gevolg was, dat hij door een kogel doodelijk getroffen werd. De overledene was zoowel te Weenen als in zijn vaderland zeer gezien om zijne kennis en zijn humaan karakter. Ook voor de diplomatie is zijn verlies niet te miskennen: waarlijk wij hebben niet te veel diplomaten en geene kundige, geschikte en vermogende mannen, die eerzuchtig genoeg zijn om, ter wille van eene hooge betrekking, die slecht bezoldigd wordt, hun fortuin in het buitenland te besteden.

Kon men er maar altijd uit Indie teruggekeerde kontraktanten of industrielen voor bezigen, onder wie men er zeer zeker velen zou aantreffen, die wat de lust en het fortuin betreft, voor die hooge posten geschikt zijn. Dikwijls toch maakt men hier de opmerking, dat hij, die in Indie zijn fortuin heeft gemaakt en daarmede in het vaderland terugkeert, zich begint te vervelen. Hij wil wat doen; hij wil wat zijn, behalve een vermogend man. Niet allen kunnen minister of lid van de Kamer worden; nijverheids-ondernemingen leveren te veel risiko op; maar burgemeester te worden of iets van dien aard is hun te min. Zij besluiten dus tot eere-lidmaatschappen, „presidentschappen, enz. van ondernemingen, en het is zoo hoog niet te verwonderen, wanneer zij hun kapitaal weder verliezen en op eens stil gaan leven, zoo zij niet naar Indie terugkeeren.

Niet allen kunnen lid van de Kamer worden, zeg ik, op dit oogenblik is er geen enkele die lid van de Kamer is. 't Is of men stelselmatig de Koloniale specialiteiten geweerd heeft of deze zich zelven hebben uitgesloten. En toch is het Koloniaal debat thans de hoofdzaak. Voor de wet op het middelbaar onderwijs, die waarschijnlijk eerdaags bij de Kamer in behandeling komt, zijn er tal van specialiteiten, en zelfs voor de geneeskundige wetten, die al wederom zijn verdaagd, heeft men praktische deskundigen, maar how to manage a colony schijnt overgelaten te moeten worden aan hen, die nooit in Indie werkzaam zijn geweest. 1)

Hoe dan ook veler oordeel is, mag blijken uit de volgende sprokkelingen uit het Koloniaal debat, 1862—1863, die men dezer dagen in een onzer dagbladen aantrof, en waarvan het onhoudbare der stellingen door mannen in Indische zaken ervaren, zoo treffend is weerlegd.

I.

„De Javaan heeft geene algemeene reden van ontevredenheid."

De heer Schimmelpenninck van der Oije. Zitting der Eerste Kamer van 29 December 1862. *Bijbl.* I. 138.

„Men kan zich met de Oostersche zaken niet bezig houden, of men krijgt den goedhartigen, trouwen, kinderlijken Javaan lief.

De heer van der Heim van Duyvendijke. *Ibid.* I. 139.

„Het is eerst sedert de invoering van het regeringsreglement (van 2 September 1854), dat jaarlijks voor het volksonderwijs onder den Javaan eene som van *f* **18,270** wordt uitgegeven, terwijl de vruchten van zijn arbeid gedurende de laatste 28 jaren ongeveer **500** millioen gulden in de Nederlandsche schatkist als zuivere baten hebben doen overbrengen.

„De Regering, bedenkende wat Nederland aan het eiland Java en aan zijne goedaardige bevolking verschuldigd is, zal moeten erkennen, dat zij voor deze niet gedaan heeft, wat zij had kunnen, wat zij had moeten doen....

„Zal de Nederlandsche Regering, zullen hare dienaren in Indië gerust het toekomend oordeel kunnen te gemoet gaan, bij de gedachte, dat waar de "Tien Geboden" worden in beslag genomen, het Allervolmaaktste Gebed als gevaarlijk voor de rust veroordeeld, een zendeling die tegen vervreemding en afval van Christus waarschuwt, in zijn dienstwerk geschorst, en belangstelling in de uitbreiding van het Christendom als te duchten overdrijving ten toon gesteld wordt, *intusschen de Nederlandsche schatkist jaarlijks tot een bedrag van negen à tien millioen gulden voordeel doet met de verdierlijking van den Javaan?*

Advies van mr. L. W. C. Keuchenius, lid van den raad van Indie, do. 21 Mei 1861, afgedrukt in den bundel *Stukken betreffende de Opiumpacht*, door de regering aan de Tweede Kamer overgelegd, 24 Julij 1862.

II.

„Allen zijn, eigenbelang ter zijde stellende, met christelijke liefde voor den Javaan vervuld....

Ik resumeer mijn oppositie in twee woorden..... mijn hoofddenkbeeld is kultuur-stelsel, gedwongen arbeid."

De heer van Rhemen van Rhemenshuizen. Zitting der Eerste Kamer van 27 December 1862. *Bijbl.* I. 126.

De heer H. W. Muntinghe, lid van den raad van Indie en mede-oprigter van de handelmaatschappij, schrijft over den

---

1) Zeer waar! doch 't is eene treurige waarheid! Red.

gedwongen arbeid in een rapport van den 11 Julij 1817? het volgende:

„Het zij ons genoeg, onzen lezers zoo wij hopen de overtuiging te hebben gegeven, dat *dwang* en *geweld* tot de wezenlijke vereischten behooren van het stelsel. Van dáár ook de traagheid en tegenzin, welke elken stap van den Javaan in het verrigten van zijne verpligte taak kenmerkten. Men zag hem niet dan schoorvoetende den berg naderen, waar hij onder zijn opziener of mandoer niet voor zich zelven, maar voor anderen ging planten. Het was niet dan door gedurige aansporingen en als het ware door zachte slagen (soms ook zeer gevoelige), dat hij tot dien arbeid kon worden genoopt. De gelijkenis van zijn geliefkoosden buffel paste volkomen op hem, *in dezen onnatuurlijken toestand, waartoe men hem had vernederd*."

Nog eens: is het niet noodig dat onze Kamers voorlichting erlangen door specialiteiten, die de zaken kennen? Maar ik keer tot de meer Nederlandsche zaken terug.

Onze Koning is den 19den Februarij jarig geweest, en ook dit jaar heeft men in onze groote steden dien jaardag met meer of minder luister gevierd. Amsterdam en Rotterdam hebben zich in dat opzigt zeer veel moeite gegeven: de daar gehouden illuminaties en feesten waren dan ook eene demonstratie; een bewijs van dankbaarheid voor de waterwegen, die men als de uiting van den bepaalden wil des Konings beschouwt. Gewoonlijk kenmerkt zich de 19de Februarij ook door promotiën bij het leger. Dit jaar is alleen Z. K. H. de prins van Oranje tot generaal en admiraal bevorderd, en de minister Blanken van kolonel tot generaal-majoor. De minister zal er niet door winnen in de liefde der officieren. Het eenige goede er van is, dat de schatkist er wel bij vaart.

Dit besluit zal een van de weinigen zijn, die tijdens het bewind van den heer Blanken zal zijn genomen, behalve misschien dat betreffende het deelnemen der officieren van de schutterij aan de oefeningen van het staande leger, dat intusschen, als niet in volkomen harmonie zijnde met de grondwet, geene andere strekking kan hebben, dan dat de officieren der schutterij, die *zulks* willen, aan die exercitiën zullen deelnemen. Een derde maatregel van eenig belang, die aan het ministerie Blanken zal herinneren, is de wijziging der militiewet, waartoe de heer Thorbecke, in overleg met zijn ambtgenoot, het voorstel heeft gedaan, en waarbij de zonen van ambtenaren en officieren in Indische dienst, bij hun tijdelijk verblijf hier te lande, vrijgesteld zijn van de dienst der militie. Van dezen maatregel komt evenwel meer eer toe aan den heer Thorbecke, die deze wijziging bepaaldelijk heeft verlangd. De heer Blanken zal meer bekend zijn door zijne cirkulaires en redevoeringen tegen officieren die schrijven — sic itur ad astra. Indien evenwel een minister niet anders dan op deze wijze zijn naam voor vergetelheid weet te bewaren, dan zouden wij toch liever geen ministers zijn . . . . waarvoor wij trouwens in ieder geval genadiglijk hopen behoed te blijven.

Zoo de Poolsche en de Indische kwestie niet zoo veel effekt maakten en bleven maken, zou men zeker ook met eenigen ophef gewagen van den strijd tusschen het kerkbestuur en de predikanten der Nederduitsch hervormde gemeente te Leyden. Eerstgenoemden hebben het inkomen der laatsten met *f* 200 verminderd, en nu heeft de Kerkeraad besloten dat de kollektanten geene giften meer zullen inzamelen ten behoeve der kerk, gedurende de Godsdienstoefeningen. Dit bewijs van Christelijke liefde en verdraagzaamheid, deze opvolging der lessen van Christus, waarover de predikanten elken Zondag den mond vol hebben, is door kerkmeesters beantwoord met eene bedreiging, dat, indien de predikanten den rondgang der kollektanten in eenig opzigt belemmeren, de kerkmeesters de gaskraan zullen sluiten. Zij zijn evenwel tevens verstandig genoeg geweest om aan kollektanten te verzoeken niet met de zakjes rond te gaan, maar zich bij het eindigen der Godsdienstoefening aan de uitgangen te stellen. Op die wijze is de zaak voorloopig geschikt, maar of heeren predikanten niet op eenige andere wijze wraak zullen zoeken over het verlies van hun *f* 200, zouden wij niet durven zeggen. Den Heere te verkondigen *f* 200 minder is dan ook wel wat veel gevergd. In hun geval zouden we allen vreeselijk modern worden en maar ½ Christendom verkondigen.

De Leidsche Couranten zijn, ten gevolge van deze gebeurtenis, vrij gezocht; maar meenigeen, die ze inzag om nadere bijzonderheden omtrent het dominés-standje te vernemen, had meer attentie voor de mededeeling van den dood van een oud Leidsch burger, den bekenden Bolus, die aan het koudvuur in zijn arm — een gevolg van een toevallig bekomen wond — overleed. Welligt zijn er onder de Indische ambtenaren, die den ouden Bolus gekend hebben, en de nagedachtenis van den eerlijken koekverkooper zal ook bij hen zeker in eere blijven.

Ziedaar de nekrologie voor dit maal; ik verheug mij, dat zij geen personen betreft, wier verlies meer algemeen kan gevoeld worden, ofschoon er waarlijk ook onder onze groote mannen meer dan een het wereldtooneel verlaat, die minder aanspraak op de achting zijner tijdgenooten maken zou, dan brave Bolus.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda doorgezeild:

DATUM.	VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR.
April	1 Nederlandsch	Reinhardt	G. G. Muller	Batavia	31 Maart	Tjilatjap
„	2 Engelsch	Star of Peace	Wm. Eames	Shanghae	4 „	Sydney, met passagiers.
„	6 Hamburg	C. F. Lessing	C. G. Lessing	Foochow	10 „	Melbourne
„	— Nederlandsch	Eva Johanna	S. van Bochove	Batavia	5 April	Rotterdam, met 42 militairen en 18 andere passagiers.
„	7 Spaansch	Gertrudis	Santiago de Aldamir	Manila	14 Maart	Cadix
„	— Engelsch	Foam	G. Inner	Hongkong	16 „	Liverpool
„	— Nederlandsch	H. Liduina	A. van Brink	Melbourne	13 „	Batavia
„	8 Engelsch	Shakspeare	Thos. Crosbie	Cardiff	8 Jan.	Hongkong
„	— „	Leichhardt	Thos. Clark	Shanghae	14 Maart	Londen
„	— „	Rachel	H. R. Clare	Whampoa	— „	„

Gepraaid door het Eng. fregatschip *Shakspeare*, kapt. Thos. Crosbie, op deszelfs reis v. Cardiff n. Hongkong.

den 4 Febr. op 0°0' ZBr. 22°14' WL. Ned. schip Jhr. Mr. van de Wall van Puttershoek, van Batavia naar Dordrecht hebbende 69 dagen reis eenige passagiers. den 16 Febr. op 24°30' ZBr. 32°36' WL. Eng. schip Fleur de Lis, v. Liverpool n. Bombay hebbende 47 dagen reis. den 16 Febr. op 24°50' ZBr. 32°20' WL. Eng. schip Lockett, v. San Francisco n. Liverpool, hebbende 83 dagen reis. den 22 Febr. op 31°24' ZBr. 25°35' WL. Eng. schip Queen of the Age, v. Portsmouth n. Hongkong hebbende 42 dagen reis. den 22 Febr. op 31°24' ZBr. 25°30' WL. schip Accrington, v. Melbourne n. Londen hebbende 43 dagen reis. den 24 Febr. op 36°34' ZBr. 22°31' WL. Eng. schip Anglesea, v. Londen n. Melbourne hebbende 40 dagen reis, 90 passagiers.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN		AGENTEN.
April	8 Ned. Indisch	schoener	Belindjo Sari Boelan		Muntok		Coulster.
„	9 Nederlandsch	bark	H. Liduina	A. van Brink	Melbourn	12 April	van Ommeren Rueb & Co.
„	— Ned. Indisch	„	Ydroessie	van der Meer	Grissee	29 Maart	Coulster.
„	10 „	stooms.	Palembang Packet	J. F. Scheel	Cheribon	8 April	Buijs Jacobsen & Co.
„	— „	„	Oenarang	H. Kramer	Soerabaija	7 „	W. Cores de Vries.
„	— Gouv.	„	Hertog Bernard	J. J. H. Stolte	Singapore	— „	. . . .
„	— Zweedsch	schip	Harald	P. V. Bredelius	Indramaijoe	9 April	. . . .
„	— Siam	bark	Ariel	W. Eames	Bangkok	6 Maart	. . . .
„	11 Ned. Indisch	stooms.	Koningin d. Nederlanden	E. Lewis	Samarang		. . . .

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
April	9 Engelsch	schip	Orso	D. Jones	Nederland
„	10 Fransch	bark	Joachim	Cotineau	Pondichery
„	— Hamburg	brik	Mathilde	Petersen	Sydney via Soerabaija
„	11 Ned. Indisch	stooms.	Palembang Packet	J. F. Scheel	Palembang
„	— „	bark	Lachmadie	J. Prins	Muntok
„	— Engelsch	„	Palembang	W. Hide	Singapore

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	d' Elmina	A. F. A. Horner	Soerabaija	J. Cézard & Co.
„	bark	Patriarch Samhiri*	G. G. Lion		van Ommeren, Rueb & Co.
„	„	Johannes Martinus	J. Kooij		Metzendorff, Wilmans, R. & Co.
„	„	Gelderland	D. Gaaff	Soerabaija	Paine, Stricker & Co.
„	schip	Galilei*	S. J. van der Meij	Amsterdam	E. Moormann & Co.
„	„	Dageraad*	J. R. Ulrich		B. Kopersmit & Co.
„	„	Ary Scheffer	J. C. Kunst	Soerabaija	Haager & Schuurman.
„	„	Provincie Drenthe*	P. Hoekstra		„
Ned. Indisch	brik	Zwaluw*	P. Bloem		„
„	„	Gapsoen*	Puré		Borneo Comp. Limited.
„	„	Marzoek*	Cowan	Banka	Coulster.
„	bark	IJdroessie*	van der Meer	„	„
„	„	Lachmadie*	J. Prins		„
„	„	Kolatan*	Tan Im Soey		„
„	„	Skanderia*	Varkevisser		„
Engelsch	schip	Mountaineer*	Dickson	Singapore	Martin Dyce & Co.
Zweedsch	brik	Sydpolen*	Gerrit		J. Cézard & Co.
Fransch	schip	Hoogly*	Veillet	Singapore	„
Amerikaansch	„	Golconda*	Burington		J. S. Toppan.
„	„	Borneo*	Hard		Dümmler & Co.
Hanov.	brik	Johann Heinrich*	Wulff		C. Bahre & G. Kinder.
Mecklenb.	bark	Vision*	Westendorff		„

De partikuliere schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.	VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
April 1	Ned.	schip	Vriendschap	Jansen	Batavia	27 Maart
„ 2	Hamb.	bark	Sophie	Boltzen	Buen. Ayres	9 Jan.

In lading ligende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHEP.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Petronella Catharina	van der Veen	. . . . . .
„	schip	Stad Leyden	van der Poll	. . . . . .
„	„	Vriendschap	Jansen	. . . . . .
Hamb.	bark	Sophie	Boltzen	. . . . . .

Aangekomen schepen te Pasoeroean.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	VAN.
Maart 29	Ned.	schip	Salatiga	Kettler	Soerabaija
„ 30	„	„	Aeolus	de Vries	„
„ 31	„		Christina	Remeus	„

Vertrokken schepen van Pasoeroean.

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR.
Maart 26	Ned.	schip	Senior	Swart	Nederland
„ 28	„	„	Java Packet	Cr. Hellingman	„

In lading liggende schepen te Pasoeroean.

VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	schip	Salatiga	Kettler	
„	„	Aeolus	de Vries	
„	„	Christina	Remieus	

Aangekomen.

PADANG. 18 Maart N. I. bark *Piladas*, de Gee, v. Samarang.
BANJOEWANGI. 25 Maart Ned. schip *Electra*, Wegman, v. Pasoeroean.— 26 do. bark *Theodora Mechtilda*, van der Wijck, v. Tjilatjap.

Vertrokken.

PADANG. 13. Maart Zw. bark *Soleftea*, Lundijvist, n. Nederland.— 14 Ned. fregat *Susanna*, Vonck, n. Amsterdam.— 16 Eng. bark *Mochamaddia*, Cabeer, n. Pondycherie.— 20 Zw. do. *Hjalmar*, Norberg, n. Amsterdam.— 23 Ned. do. *Billiton*, Ten Zeldam Ganswijk, n. Rotterdam.— 29 do. schip *St. Jan*, Lommerse, n. Soerabaija.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 24 Februarij.

(*Slot.*)

ARAK. Alhier werden afgedaan: 40 Leggers ex Hollandia tot onbekend gebleven prijs, 50 Leggers ex Gelderland, tot *f* 152½ en 60 Leggers ex Hebé, waarschijnlijk boven *f* 160 en te Rotterdam: 50 Legg. ex Elisabeth, tot om *f* 150, en 100 do. ex Hebé, prijs geheim.

DROOGERIJEN. Camphor zonder handel.

Cassia Vera, prima kwal. werd met 31 cs. betaald en is verder alzoo te plaatsen. Tot geh. prijs vonden 365 Pn. Padang ex Cath. Maria, te Rott. koopers.

Cassia Fistula. 470 Matten ex Bulgerstein, zijn te Rotterdam tot geh. prijs verkocht.

Gum Benzoë. Te Rotterdam werden tot onbekenden prijs 28 Kisten ex Hollandia omgezet.

Cabeben blijven tot 70 cs. aangeboden.

Gum Damar. De laatst aangekomen partijen werden meerendeels afgedaan tot 23 cs. Te Rott. zijn 191 Kn. ex Oscar I tot geh. prijs, en 735 Kn. ex Bevoirlich tot 23 cs. afgedaan.

Gum Elastiek. Verdere afdoeningen hadden sedert het laatste berigt niet plaats. De Gum Elastiek ex Hollandia, te Rott. op 12 Febr. geveild, werd aldus verkocht: 33 Korven B.S. 1. *f* 86, 30 do. do. 2. *f* 84, 20 do. do. 3. *f* 82 en 1450 Kilo los *f* 80.

Gutta Percha. De vorige in eerste hand aanwezige voorraad werd opgeruimd. Ca. 5400 Ko. C, ex Noach, heeft verkalkt, 4 Febr. in veiling tot 48 cs. opgehouden, werden verkocht tot geheimen prijs. Te Rott. komen op 25 Febr. ca. 1400 Ko. van Padang, ex Catharina Maria, in veiling.

Was. Japansche. Onveranderd. Alhier zijn 342 Kn. aan de markt.

Bindrotting gaat tot hooge prijzen coulant van de hand.

HUIDEN. De N.H.M. verkocht alhier bij inschrijving tot geheime prijzen: 3011 en 839 O. I. Runder en 475 do. Buffel.

Verder werden zoo hier als te Rott. als verkocht opgegeven: 578 O. I. BS. ex Cortgene, 1000 Samarang Buffel, 3¼ à 3½ Ko. ex Scotland, 1150 en 1200 O. I. Runder en 300 do. Buffel en diversen, 2000 Samarang en 1867 Soerabaija Buffel ex Graham, terwijl 1190 O. I. Buffel bij inschrijving niet gegund werden.

METALEN. In Banka Tin hadden sedert het vorig berigt zeer belangrijke omzettingen plaats van *f* 70½ tot 73, tot welken laatsten prijs te koop blijft, terwijl koopers weder lager gestemd zijn.

In Koper en Lood ging niets bijzonders om.

De N.H.M. heeft tegen 12 Maart te Rott. in veiling aangeslagen 300,000 Kilo Koper, oude versmolten Indische Munt (Tough Cake) in groote en kleine blokken.

VERFWAREN. Indigo. Na den flaauwen afloop der engelsche veilingen zijn verschillende eigenaars met hunne partijen tot eene verlaging van ca. 60 cs. op de October prijzen, aan de markt gekomen, waarop zich in de laatste dagen eenige vraag heeft vertoond, die tot de afdoening van ca. 240 Kisten, met eene verlaging van 50 à 60 cs., heeft geleid. Men kan thans nog zoo koopen, doch de vraag heeft voor het oogenblik weder afgenomen.

Cochenille onveranderd.

Sapan- en Kadranghout zijn alleen bij kleine partijtjes coulant tot de notering te plaatsen.

Kurkuma. Geheel zonder vraag.

O. I. Salpeter. Onveranderd.

Veilingen.

DOOR DE NEDERL. HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Amsterdam, 24/25 Februarij.
2336 Balen Kaap WOL.
Amsterdam, 11 Maart.
Ca. 62,300 Kranj. en Kan. Java SUIKER.
Rotterdam, 12 Maart.
Ca. 300,000 Kilo KOPER in Koeken (Tough Cake).
Amsterdam, 18 Maart.
412,662 Balen Java en Padang KOFFIJ.
Rotterdam, 26 Maart.
250 Balen Japansche ZIJDE.

DOOR PARTICULIEREN.

Rotterdam, 25 Februarij.
3998/4, 1137/12 Kisten Chin. THEE.
37/4 Kisten Assam THEE.
219/12 „ Japan „
Amsterdam, 25 Februarij.
137 Balen Kaap WOL.
Rotterdam, 25 Februarij.
Ca. 1400 Kilo GUTTA PERCHA.
Rotterdam, 25 Maart.
620 Kisten Java INDIGO.
5 „ Manila „

Veilingen van Schepen en Scheepsparten.

1863.		Gebouwd Anno:	Gem. Lasten.
	Te Rotterdam.		
In Maart.	Nijverheid. — Bonjer	1851	354

Geveilde Schepen en Scheepsparten.

1863.		Gebouwd Anno:	Gemeten Lasten.	Opbrengst.
	Te Amsterdam.			
16 Febr.	Jacoba Cornelia Clasina, ex Lucia Maria.— Delclisur	1838	379	*f* 24050 opg.

Schepen uit de hand te koop.

Het barkschip Cosmopoliet, kapt. Westenenk, groot 237 lasten, Anno 1856, van de Wed. J. d'Arripe & Co. alhier, werd aan eene Noordsche reederij voor circa *f* 25,000, en het schoener-brikschip Johanna Catharina, kapt. Besseling, groot 157 lasten, Anno 1848, van de reederij A. Rocquette, voor circa *f* 14,000, aan de reeders Rouman & van Rijckevorsel alhier, verkocht

Te Water Gelaten Schepen.

Den 21 Febr. is te Alkmaar te water gelaten het campagne-barkschip Meppel, groot 160 gemeten lasten, gevoerd zullende worden door kapt. L. Stikkel van Dam, gedestineerd voor de vaart op Japan en gebouwd voor rekening van den reeder Kaars Sijpestein, te Krommenie.

Het schip, te Alblasserdam in aanbouw voor de reederij F. H. von Linden, groot 720 gemeten lasten, is dezer dagen genaamd geworden: Nieuwe Waterweg.

Te Samarang, den 2 April 1863.

Koffij, *f* 41.— Oogst 1863 op levering geboden.
Suiker *f* 14.— per pik. voor No. 16 in krand. op levering geboden.
Indigo *f* 4.20 voor prima kwaliteit per Amst. ℔. afged. afwijkende soorten onge. (wild.
Koehuiden, *f* 56.— per kodie. } Op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* 50.— per kodie. }
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinairwit, *f* 220.— à *f* 235.— } per koijang à 28 pik. zonder
„ Java carga, „ 190.— à *f* 210.— } zakken. Aanvoeren.
„ vreemde carga soorten *f* 170.— à 180.— naar kwaliteit.
Klapper Olie, *f* 35.—
Katjang „ „ 35.—
Rotting, *f* 12.— Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari à 101%.
„ voor vrachten pari.

Te Soerabaya, 1 April 1863.

Arak ℘ legg. *f* 50.—	Rijst, witte ℘ koij. *f* 240 @ *f* 260.—
Cassia Vera ℘ pik.	„ Carga ℘ koij. *f* 140 @ *f* 230.—
Huiden, Koe ℘ pik. *f* 35.— @ *f* 45.	Sapanhout ℘ pik.
„ Buffel ℘ pik. *f* 15.— @ *f* 18.—	Suiker No. 16 ℘ pik.
Koffij, Java ℘ pik. *f* 40.—	Tabaksbladeren ℘ pik.
„ West Ind. ber. ℘ pik. *f* 42.—	Tamarinde ℘ pik.
Kurkema ℘ pik.	Wisselkoers op Ned. *f* 101 à *f* 101.
Lange Peper ℘ pik. *f* 10.— @ *f* 11.—	Vrachten *f* 50 à *f* 50 voor suiker.
Rotting ℘ pik. *f* 7 @ 9.—	

Te Pasoeroean 1 April 1863.

Suiker No. 16. Nominaal.	Olie (Klapper) ℘ pik. *f* 28.—
Rijst, (Witte) ℘ pik. *f* 11.—	„ (Katjang) „ „ „ 25.—
	Wisselkoers, Pari.

PADANG 16 Maart 1863.

Aanvoer Artikelen.

Sedert ons-jongst berigt van den 26 der vorige maand verkeerde onze importhandel over het algemeen genomen in denzelfden toestand; voor enkele stapel-artikelen werden wel is waar wederom iets betere prijzen besteed, doch transactien blijven onder het middelmatige, vooral in aanmerking nemende dat de factorij in de laatste maanden bijna niets heeft verkocht. De 2de hand, welke gaandeweg heeft blijven inkoopen, met het oog op eene verdere rijzing heeft grooten voorraad en kan niet afzetten; de consument voortdurend ongenegen zijnde de hoogere prijzen aan te leggen; zoolang hierin geene verandering komt, moet de invoerhandel kwijnende blijven; te verwachten is het echter dat de thans reeds lagere rijstprijzen, gevoegd bij het vooruitzigt op een overvloedigen oogst, eene meer willige stemming zal doen geboren worden, alhoewel onzes inziens de hoogere waarde van alle Katoenen Manufacturen de consumptie beduidend moet doen verminderen.

HOLL. RUWE & WITTE KATOENEN. Na het vertrek der vorige mail werden Madd. hooger gehouden, en vroeg men voor 5/4 wederom *f* 7,50 en *f* 9 voor 6/4, tot welke noteringen koopers zich echter retireerden, later werden kleine concessilen op deze prijzen toegestaan, en p. m. 40 kt. 5/4 tot *f* 7,35, à *f* 7,40 afgedaan, terwijl circa 60 kt. 6/4 van *f* 8,75 tot *f* 8,90. nemers vonden; gebleekte 44/4 Shirtings bedongen *f* 10—, 6/4 gebl. dito. *f* 14, ofschoon Calicots iets minder attentie gonoten, onderging dit artikel weinig mutatie, 5/4 werd tot *f* 7,35 verder afgedaan, 6/4 tot *f* 8, 50 en één partijtje 7/4 bragt *f* 9,50 op.

Wij noteren:

	5/4	6/4	7/4	8/4
Calicots	*f* 7,20 à *f* 7,30	*f* 8,40 à *f* 8,50	*f* 9,50	niet voorhanden.
Maddapollams	„ 7,25 „ „ 7,40	„ 8,75 „ „ 8,90	„ 10 à 10½	opgeruimd.

	5/4	54/4	6/4
Ongebl. Shirtings	*f* 10½	*f* 11½	*f* 13
Gebl. Shirtings	„ 11½	„ 12¼ à 12½	„ 14

ENG GEBL. en ONGEBL. KATOENEN. Bleven genoegzaam zonder omzet, 36 gebl. Shirtings worden algemeen iets hooger gehouden, fijne dito. tot *f* 20 gedaan, 32 Maddap. bedongen met moeite *f* 7,—.

DRILLS. Holl. Ruwe ontbreken, zouden in zware kwaliteit tot *f* 10 à *f* 10½ nog te plaatsen zijn, witte voortdurend zonder vraag.

CAMBRICS bleven verlaten en zonder omzet, noteeringen nominaal als volgt: *f* 4,50 à *f* 4,57 voor No. 24, *f* 6,50 à *f* 6,75 voor No. 30, *f* 7,25 voor No. 36, alles gemiddelde kwaliteit.

GEVERWD KATOEN, ontbreekt, geel zoude tot *f* 6 à *f* 6¼ nemers vinden, groen en paarsch ongewild.

ROOD ADRIANOPEL KATOEN. Hiervan hadden eenige afdoeningen plaats 5/4 doek No. 1 opgeruimd tot *f* 13,75, 5/4 doek 2 *f* 11.—. 6/4 doek van iets inferieure kleur en kwaliteit tot *f* 14.50. de Inlandsche nieuwejaarsfeesten thans voorbij zijnde, verwachten wij voor dit artikel vooreerst geene vraag.

SALEMPORIS, hiervan zijn geene verkoopen, prijzen nominaal, dezelfde als opgegeven in ons vorig berigt.

CHITSEN witgrd, mooije kwaliteit vond in het begin der maand tot *f* 8,90 à *f* 9 nog aftrek, ordinaire soorten genoten minder attentte. Patna en Simoen Meubel Chits als ook Neutrals zouden waarschijnlijk te plaatsen geweest zijn, indien houders hunne eischen hadden willen verlagen, ook voor deze artikelen zal de vraag waarschijnlijk in den eersten tijd beperkt zijn.

LEMENIAS CHITS. verkeert in denzelfden toestand, een partijtje 5/4 afgedaan tot *f* 10,50., 6/4 tot *f* 18.75, voorraad gering.

BATIKS EN WEEFGOEDEREN. Van deze artikelen valt niets nieuws te melden, omzet uiterst gering, terwijl de voorraad zoowel van oude als nieuwe genres niet onbelangrijk is, wij noteren Batik kains 44/96 *f* 30 à *f* 36, Sarongs 44/82 *f* 24 à *f* 32. Kinder Sarongs 27/54 *f* 12 à *f* 20. Slendangs 30/90 *f* 23 à *f* 28. Doeken 33/33 *f* 8 à *f* 10 à *f* 16. Imit bougies Sarongs 25/160 *f* à *f* 48, alles per corge van 20 stuks.

NAAIGAREN, donkerblaauw werd opgeruimd tot *f* 295 per kt., rood, wit benevens geassorteerd, vond tot vraagprijzen geen koopers, noteren nominaal. Rood *f* 250 à *f* 280.— wit *f* 250 à *f* 265.— geassorteerd *f* 260 *f* à 280.— wit klosjes garen blijft mede zonder vraag, wordt op *f* 8 per gros gehouden.

ROOD ADRIANOPEL GAREN verkeert in denzelfden verlaten toestand.

MOLTON DEKENS in eene dimentie van 10/4 niet voorhanden, 8/4 op *f* 32.— gehouden, zonder afdoening.

LAKENS rood noteren *f* 2.75 à *f* 3.— per el, blaauw en zwart, ordinaire kwaliteit *f* 3 à *f* 3½.

METALEN. Plat zwd. ijzer *f* 12½ à *f* 13.— te verkoopen. Engelsch afgedaan tot *f* 6.—. moeijelijk te plaatsen, zw. staal in tobben met voorraad *f* 11 à *f* 11½ spijkers geassorteerd 2. 2½ 3. 3½ dm. *f* 18 à *f* 19.— grootere dimentien minder geschikt voor onze markt. Koperdraad *f* 100 à 110.—Blad koper *f* 115.— Zinkbladen *f* 27 à *f* 29.—. Zinkspijkers *f* 45 à *f* 50. Blik in kistjes *f* 18 à *f* 19.

PROVISIEN EN DRANKEN. Boter blijft in dezelfde positie, van den nieuwen aanvoer werd tot *f* 14.— gedaan, minder bekende merken *f* 12 à *f* 13.— inferieure kwaliteit *f* 11.—. Kaas *f* 5 à *f* 6.—. Hammen tot *f* 6 afgedaan en uitgeboden. Vleeschblikken zonder vraag. Groentenblikken nu en dan te verkoopen. Genever bleef niettegenstaande den aanvoer per *Herman* zeer aanzienlijk was, vast gestemd, terwijl de meeste partijen grif koopers vonden tot *f* 11.75 à *f* 12.— L. F. D. B. en A. V. H. ontbreken, eerste zoude *f* 12.— laatste *f* 12½ bedingen. Bier, valker opgeruimd tot *f* 7½ heele fleschen. Haantjes *f* 7.— uitgeboden. Roode wijn op fust *f* 160 à *f* 220. Kiswijn *f* 30 à *f* 50.— Rhijnwijn *f* 20 à *f* 50. Cognac *f* 16 à *f* 30 p. doz. veel voorraad.

BIJ ARTIKELEN. Manila Sigaren *f* 65.— gedaan. Propatria papier *f* 4 à *f* 6.—. Touwwerk in ligte soorten te plaatsen. Vensterglas *f* 50.—. Glazen dakpannen onverkoopbaar. Zwd. Teer opgeruimd tot *f* 30.—. Koolteer *f* 7 à *f* 8.— met voorraad. Lijnolie *f* 16.— per kelder, weinig voorhanden. Goeniezakken 50 ct. 75 ct. per stuk. Aardewerk gevraagd.

Uitvoer Artikelen.

PEPER verder afgedaan tot *f* 15 per pikol.

RIJST door aanvoeren van Java lager. Carga *f* 5 à *f* 5½, witte eerste soort *f* 7, 2de soort *f* 6.

GOM-ELASTIEK weinig ter markt *f* 85 1e. kwal. afgedaan.

GUTTA PERCHA kleine aanvoer, *f* 90 voor 1e soort betaald.

KASSIA VERA willig gestemd, *f* 17 grif betaald.

FOELIE tot *f* 18.— gedaan.

NOTENMUSKAAT *f* 25 in dop. *f* 50 geschild.

GOM DAMMAR *f* 18 à *f* 19 te noteren.

GOM BENZOIN prima kwal. *f* 140 gedaan.

SAGOMEEL niet aan de markt, zonder vraag.

HUIDEN geringe aanvoer *f* 3 à 3½. Koe. *f* 2¾ Buffel, betaald.

ROTTING willig Korte en Lange beide tot *f* 6 grif nemers.

NATTE INDIGO *f* 7.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN DEN 1 TOT 8 APRIL 1863.

Aanvoer.

Van Rotterdam per Ned. schip *d'Elmina*, gez. Horner, agt. J. Cezard en co.

10 vn. zilv. munt, *N. H. M.*
40 vn. wijn, 2 kn. manufact., 3 do. cotonetten, *E. Moormann en co.*
112 vn. wijn, 3 kn. papier en kramerijen, *Maintz en co.*
5 coll. diversen, *Tiedeman en v. Kerchem.*
18 vs. boter, *Gymnasium.*
30 vn. lijnmeel, 20 pn. hooi, 30 vs. boter, 50 kn. glazen pannen, 132 vn. koolteer, 400 kn. zeep, 40 do. metaal, 10 vs. spijkers, 344 bn. zakken, 300 keld. jenever, 29 vn. wijn, 22 kn. dranken, *J. Cezard en co.*
2 kn. manufact., *Niederer en co.*
11 kn. provisien, *Rensing.*
6 kn. papier, 10 oxh. wijn, 20 kn. champagne, *van Ommeren, Rueb en co.*
10 stukk. vleesch, *Batenburg en co.*
117 keld. jenever, 45 led. leggers, 235 coll. spijkers, 4 do. leder, *C. Bahre en G. Kinder.*
106 keld. jenever, *Pandel en Stiehaus.*
11 kn. provisien, *Beynon, Hamacher en co.*
2 kn. manufact., *B. Kopersmit en co.*
5 kn. boeken, enz. *Erdman.*
115 kn. wijn, *Winsser, de Lange en co.*
100 kn. wijn, *Dümmler en co.*
50 kn. koopmanschappen, 162 last steenkolen, *Order.*
100 keld. jenever, *Vonck Robbers.*
4 kn. knoopen, *Hunter, Houghton en co.*
2 bn. manufact., *Gumprich en Strauss.*
50 kn. madera, 40 do. manufact., *Metzendorff, Willmans, Ruys en co.*
13 coll. passagiers goederen, *Muller.*
26 kn. sirop., hemden, enz. *Picurt.*
125 coll. manufact. en kramerijen, *H. en A. Straus.*

voor Soerabaija.

703 coll. diversen, ...

Van Bordeaux per Fransch schip *Hoogly*, gez. Veillet, agt. J. Cezard en co.

1 kt. diversen, 396 coll. prov. en dranken, *L. Platon.*
1 kt. parfumerien, *Pons.*
8 kn. modewaren, *Onillon.*
249 coll. prov. en dranken, *Modderman.*
106 kn. wijn, *W. Cores de Vries.*
50 kn. wijn, *Engelhard en co.*
75 kn. dranken, *Beynon, Hamacher en co.*
75 kn. ...., *Dümmler en co.*
50 kn. wijn, *Leon en Reiss.*
7 kn. wijn, *Trakranen.*
11 kn. wijn, *Tolson.*
12 vn. wijn, *Torchiana en v. d. Elst.*
38 kn. sardijntjes, *Büsing, Schröder en co.*
75 kn. dranken, *Schimmelpenninck en co.*
40 vn. verf, 100 kn. brandy, 100 do. wijn, ...
480 kn. wijn, 1000 do. cognac, *C. Bahre en G. Kinder.*
200 kn. wijn, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
3 kn. hoeden, *Hagedorn, Plump en co.*
40 vn. meel, *Gezagvoerder.*
6 kn. rijtuigen, *Giraudeau.*
69 coll. prov. en dranken, *Leroux en co.*
1420 coll. dranken, *J. Cezard en co.*
1205 coll. diversen, eene partij steenkolen, *voor Singapore.*

Van Singapore, Riouw en Muntok per Ned. Ind. stooms. *Kon. der Nederlanden*, gez. Lewis, agt. W. Cores de Vries.

6 kn. opium, 4 do. koopmanschappen, 2 do. chin. tabak, *voor Makasser.*
6 ks. goud, 5 kn. was, 4 do. koopmanschappen, 8 do. manufact., 2 do. diversen, 1 kistje *f* 500, 1 kt. ijzerwerk, 1 vat glaswerk, *voor Soerabaija.*
16 kn. opium, *N. H. M.*
62 bn. zakken, *B. Kopersmit en co.*
20 kn. bier *Borneo Comp. Limited.*
20 kn. koopmanschappen, 50 vn. teer, 50 do. pek, *Order.*
5 ks. goud, *Maclaine, Watson en co.*
f 20500, *Dümmler en co*
1 pak fluweel, *Gebr. Roselje en co.*
1 kt. gomelastiek, *J. Cezard en co.*
1 kt. papier, *L. Platon.*
1 kt. diversen, *Wehry, Wille en co.*
1 kt. sigaren, *H. en A. Straus.*
1 kistje goud, *Said Bilfagi.*
1 kistje juweelen, *Cassalette en co.*
3 kn. was, *Nahapiet.*
450 pik. gedr. visch, *Jap Ban.*
12 krandj. was, *Said Moh. Sabri.*
10 pn. vermicelli, 10 kn. tabak, *Wee Kebeng.*
1 kistje goudpapier, *Lim Boekiat.*
12 pn. vermicelli, 10 vs. vernis, *Lim Hoa.*

van Riouw.

213 pik. gambier, *Nakikiat.*
50 ps. riemen, *Begel.*
7 zakk. zaad, *Order.*

Uitvoer.

Naar Nederland per Ned. schip *Ouderkerk a/d. Amstel*, gez. Swart, agt. J. Cezard en co.

1 kt. arrawroot, 1¼ pik. koffij, 580 do. suiker, 1600 ps. koehuiden, 2500 pik. koffij, 7687 pond indigo, *Dorrepaal en co.*
1875 pond indigo, 200 pik. koffij, *Mc. Neill en co.*
2777 pond indigo, *Jacobson en co.*
1 baal lampen, 14$\frac{18}{100}$ pik. kapas, 3333 pond indigo, *B. Kopersmit en co.*
7003 pik. suiker, *Fraser, Eaton en co.*
200 pik. tin, 403 do. gomdammer, *N. H. M.*
150 pik. rotting, *J. Cezard en co.*
56 pik. benzoin, 189 do. gomdammer, 74 do. zw. peper, *Morgan, Melbourn en co.*
1 kistje gouv. goederen, *Gouvernement.*
1/4 pijp madera, *Agenten.*
5 coll. jap. mandwerk, *Bornand.*
4 pik. koffij, *Gerkens.*
4 pik. koffij, *Daum.*
5 kn. diversen, *W. Cores de Vries.*
2 kn. diversen, *Brunting.*

AAN- EN UITVOER TE SOERABAIJA.

Van den 25sten Maart tot en met den 1sten April 1863.

Aanvoer.

Van New-Castle per Nederl. schip *Vertrouwen*, gez. F. de Vos.
200 stuks hammen, 5 vn. spek, 1 kt. saucys, *Gezagvoerder.*
Van Balie per Ned. Ind. schip *Hing Goan*, gez. Entjik Aloewie,
3000 pik. rijst, *Tan Bindjang.*
f 7574 aan zilveren munt, 1½ pik. honig, *Gezagvoerder.*
Van New-Castle per Ned. schip *Tweelingen*, gez. R. P. Bakker.
een partij steenkolen, *N.H.M.*
en eenige regalen en restant provisien, ...
Van Singapore per Ned. schip *Heilige Vincentius van Paulo*, gez. B. G. van den Bolck.
6502 pik. rijst. *Fraser Eaton en co.*
2001,06 pik. rijst, *N.H.M.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Salatiga*, gez. J. Kettler.
50 pik. rotting, 250 schuitjes tin, *N.H.M.*
Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Christina*, gez. J. F. Remeus.
70 pik. rotting, 32,57 do. hoorns, 1516 stuks koe-huiden, 185 do. buffelhuiden, *E. Ten Brinck en co.*
3001,77 pik. suiker, *Anemaet en co.*
2097,97 „ „ *Schimmelpenninck en co.*
110,13 „ tabak, 1000 do. Jav. boeren-tabak, *P. Kervel en co.*

UITVOER TE PADANG.

VAN DEN 18 tot DEN 20STEN MAART.

Naar Nederland per Zwd. schip *Hjlamar* gez. W. T. Norber.
1734 pik. koffij, *Paine Stricker en co.*
3617 pik. koffij, 290 pik. zw. peper, 155 pik. kassia, 182 pik. rotting, *P. van Overzee en co.*
Naar Nederland per Ned. schip *Billiton*, gez. T. Zeldam Ganswijk.
6000 pik. koffij, 79 pik. rotting, *Paine Stricker en co.*
2429 pik. koffij, Agent. der *N.H.M.*
195 pik. koffij, 68 st. koehuiden, *P. van Overzee en co.*
194 pik. benzoë, *Dummler en co.*
502 pik. koffij, *Purvis en co.*
120 blikken groenten, *Ganswijk.*
15 vs. boter aan boord gebleven lading van Soerabaija.
Naar Nederland per Zwd. schip *Soleftea*, gez. L. M. Lundyvist.
2118 pik. suiker, 80 leggers arak, 940 pik. rijst, 100 pik. rott., aan boord gebleven lading van Batavia.
1632 pik. zwt. peper, 42 pik. rott., 53 pik. kassia, *P. van Overzee en co.*
Naar Amst. per Ned. schip *Susanna*, gez. E. Vonck.
9619 pik. koffij, 300 pik. kassia, 295 pik. gom-elastiek, 90 pik. guttapercha, 110 pik. damar, 130 pik. rott., *Dummler en co.*
1600 pik. koffij, *Purvis en co.*
930 pik. koffij, agent. *N.H.M.*
137 pik. gutta percha, 100 pik. damar, 158 pik. zw. peper, 1000 sts. koehuiden, 20 pik. kassia, *Paine Stricker en co.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia.

VAN 7 TOT 10 APRIL 1863.

Van Amsterdam per *Ary Scheffer*.

1 kistje	gemerkt	G B & C. V E.
1 „	„	V D.
1 pak	„	G S 1.
1 „	„	I F S.

Van Amsterdam per *Gelderland*.

1 kistje	gemerkt	W D L C / C F No. 1.
		N H M
1 „	„	A V D 1.
1 „	„	W.
1 „	„	V R te Batavia.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet
H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.